

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 172 (XVI) — Nr. 51

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 21 ianuarie 2004

SUMAR

	Pagina	Nr.	Pagina
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE			
Decizia nr. 440 din 20 noiembrie 2003 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 din Ordonanța Guvernului nr. 61/2002 privind colectarea creanțelor bugetare, republicată, cu modificările ulterioare.....	1-3		
Decizia nr. 453 din 2 decembrie 2003 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 55 alin. 1 din Codul familiei	3-5		
Opinie separată	5-6		
		ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
		1.061/2003. — Ordin al ministrului transporturilor, construcțiilor și turismului pentru aprobarea Normelor metodologice privind activitatea de control al respectării perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere	6-11
		ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI	
		12/2003. — Norme privind supravegherea solvabilității și expunerilor mari ale instituțiilor de credit.....	12-32

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 440 din 20 noiembrie 2003

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 din Ordonanța Guvernului nr. 61/2002 privind colectarea creanțelor bugetare, republicată, cu modificările ulterioare

Nicolae Popa	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Nicolae Cochinescu	— judecător
Constantin Doldur	— judecător
Petre Ninosu	— judecător
Șerban Viorel Stănoiu	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Ioan Vida	— judecător
Florentina Baltă	— procuror
Maria Bratu	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 din Ordonanța Guvernului nr. 61/2002 privind colectarea creanțelor bugetare, republicată, cu modificările ulterioare, excepție ridicată de Societatea Comercială „SHORT PROD COM” — S.R.L. din Galați în Dosarul nr. 2.675/C/2003 al Judecătoriei Galați.

Curtea dispune a se face apelul și în dosarele nr. 315C/2003, nr. 320C/2003, nr. 321C/2003, nr. 325C/2003 și nr. 329C/2003.

La apelul nominal este prezentă Societatea Comercială „Predeal” — S.A., prin avocat, lipsind celelalte părți, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Din oficiu Curtea ridică problema conexării dosarelor, având în vedere obiectul identic al cauzelor.

Reprezentantul părții prezente nu se opune conexării cauzelor.

Având cuvântul asupra acestui incident procedural, reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de conexare a dosarelor, în temeiul art. 16 din Legea nr. 47/1992, republicată, raportat la art. 164 din Codul de procedură civilă, întrucât au ca obiect aceeași excepție de neconstituționalitate.

Curtea, deliberând, decide conexarea dosarelor nr. 315C/2003, nr. 320C/2003, nr. 321C/2003, nr. 325C/2003 și nr. 329C/2003 la Dosarul nr. 297C/2003, în temeiul

art. 16 din Legea nr. 47/1992, republicată, conform căruia „Procedura jurisdicțională [...] se completează cu regulile procedurii civile [...]”, raportat la art. 164 alin. 1 și 2 din Codul de procedură civilă, potrivit căruia „[...] întrunirea mai multor pricini [...] în care sunt aceleași părți sau chiar împreună cu alte părți și al căror obiect și cauză au între dânsese o strânsă legătură [...] poate fi făcută de judecător chiar dacă părțile nu au cerut-o”.

Având cuvântul, partea prezentă, prin avocat, solicită admiterea excepției, arătând că dispozițiile art. 127 din Ordonanța Guvernului nr. 61/2002, republicată, cu modificările ulterioare, prin instituirea obligativității depunerii unei cauțiuni numai de către persoanele juridice, sub sancțiunea neînregistrării la instanțele judecătorești a contestației la executare, contravin prevederilor constituționale ale art. 16, 21 și 24.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției ca neîntemeiată, arătând că textul legal criticat a mai format anterior obiectul controlului de constituționalitate, Curtea statuând că acest text este constituțional.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierile din 5 iunie 2003, 20 iunie 2003, 26 mai 2003, 24 aprilie 2003 și 23 mai 2003, pronunțate în dosarele nr. 2.675/C/2003, nr. 3.336/2003, nr. 2.442/2003, nr. 1.975/C/2003, nr. 4.864/2003 și nr. 2.982/2003, **Judecătoria Galați, Tribunalul Maramureș – Secția Comercială, Judecătoria Brașov și Judecătoria Pitești au sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 din Ordonanța Guvernului nr. 61/2002 privind colectarea creanțelor bugetare, republicată, cu modificările ulterioare, excepție ridicată de Societatea Comercială „SHORT PROD COM” – S.R.L. din Brăila, C.N.M.P.N. „REMIN” – S.A. – Sucursala Mineră Baia Mare, Societatea Comercială „DEMOPAN” – S.A. din Galați, Societatea Comercială „Predeal” – S.A. și Asociația Tinerilor Progresiști Argeș.**

În motivarea excepției se arată că obligația de plată a cauțiunii impusă de textul criticat numai persoanelor juridice, iar nu și persoanelor fizice încalcă art. 16 alin. (1) din Constituție, întrucât calitatea de debitor bugetar o poate avea atât persoana juridică, cât și persoana fizică.

În opinia autorilor excepției este încălcat și accesul liber la justiție, deoarece dreptul persoanei de a sesiza instanța nu se poate realiza decât condiționat de plata unei sume de bani.

Judecătoria Galați și Judecătoria Brașov consideră că stabilirea unei obligații la plata cauțiunii numai în sarcina persoanelor juridice, cu excluderea persoanelor fizice, creează un tratament juridic diferențiat nejustificat, încălcându-se astfel principiul egalității în drepturi prevăzut de art. 16 din Constituție. Se arată că dispoziția legală criticată aduce atingere exercitării accesului liber la justiție, întrucât prevede obligativitatea dovezii plății cauțiunii pentru înregistrarea contestației la executare.

Tribunalul Maramureș și Judecătoria Pitești apreciază excepția ca fiind neîntemeiată. Se arată că lipsa unei asemenea prevederi legale ar duce la exercitarea cu rea-credință a contestației la executare sau la întâzieri în derularea procedurii silită.

Potrivit art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Guvernul, în punctul său de vedere, apreciază că textul de lege criticat nu aduce atingere principiului egalității în drepturi a cetățenilor, textul având în vedere ca obligativitatea depunerii cauțiuni să se facă numai de către persoanele

juridice, atât în considerarea numărului sporit de cauze execuționale, precum și din motive de natură economică. Aceste aspecte, arată Guvernul, intră în sfera asigurării disciplinei judiciare, care nu aduc atingere unor drepturi constituționale.

În ceea ce privește accesul liber la justiție, se arată că nu este vorba despre o încălcare a acestui principiu constituțional, întrucât s-a avut în vedere tendința spre abuzul de drept care se manifestă în procedurile de executare silită, fapt ce duce la tergiversarea și la întârzierea realizării drepturilor stabilite în baza unor titluri, în dauna intereselor creditorilor. Se mai arată că procedura colectării creanțelor bugetare reprezintă o procedură specială instituită în realizarea interesului general, fiind vorba despre recuperarea banilor publici.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctul de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, susținerile părții prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, republicată, precum și celor ale art. 1 alin. (1), art. 2, 3, 12 și 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 127 din Ordonanța Guvernului nr. 61/2002 privind colectarea creanțelor bugetare, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 582 din 14 august 2003, cu modificările ulterioare, care au următorul conținut:

– Art. 127: „(1) *Contestația la executare se face cu condiția depunerii numai de către persoanele juridice a unei cauțiuni egale cu 20% din quantumul sumei datorate, la unitatea teritorială a trezoreriei statului.*

(2) *Dovada privind plata cauțiunii prevăzute la alin. (1) va însoți în mod obligatoriu contestația debitorului, fără de care aceasta nu va putea fi înregistrată.*

(3) *Verificarea quantumului cauțiunii se va efectua de judecătorul de serviciu la data înregistrării cererii.*”

Autorii excepției de neconstituționalitate susțin că prin dispozițiile legale criticate sunt încălcate prevederile art. 16 și 21 din Constituție.

Asupra constituționalității dispozițiilor art. 127 din Ordonanța Guvernului nr. 61/2002 Curtea s-a pronunțat prin mai multe decizii ca, de exemplu, Decizia nr. 229 din 3 iunie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 454 din 26 iunie 2003, și Decizia nr. 313 din 10 iulie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 571 din 8 august 2003.

În considerentele acestor decizii Curtea a reținut că prevederile art. 16 din Constituție, care consacră „Egalitatea în drepturi”, se referă la cetățeni, instituind egalitatea acestora în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. În jurisprudența constantă a Curții Constituționale, de exemplu, prin Decizia nr. 102 din 31 octombrie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 287 din 11 decembrie 1995, s-a statuat că textul constituțional al art. 16 alin. (1) ar fi aplicabil, în cazul persoanelor colective față de care s-a promovat un tratament juridic diferențiat, numai dacă prin aceasta regimul juridic diferit s-ar răsfrânge asupra cetățenilor, implicând inegalitatea lor în fața legii și a autorităților publice. Așa fiind, dispozițiile art. 16 din Constituție nu sunt incidente în cauză.

În ceea ce privește critica potrivit căreia dispozițiile de lege ce fac obiectul excepției de neconstituționalitate

îngrădesc accesul liber la justiție, prin aceleași decizii Curtea a statuat că depunerea cauțiunii stabilite prin art. 127 din Ordonanța Guvernului nr. 61/2002 are rolul de a frâna acțiunile dilatorii ale persoanelor juridice în cadrul procedurii de executare silită, fără ca prin aceasta să fie încălcate prevederile art. 21 din Constituție. Cu privire la constituționalitatea instituirii unei cauțiuni, ca o condiție a sesizării instanțelor judecătorești, Curtea Constituțională s-a mai pronunțat, de exemplu, prin Decizia nr. 236 din 5 iulie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 739 din 20 noiembrie 2001, respingându-se susținerile privind încălcarea dreptului de acces la justiție. Prin această decizie s-a statuat că accesul liber la justiție semnifică faptul

că orice persoană poate sesiza instanțele judecătorești în cazul în care consideră că drepturile, libertățile sau interesele sale legitime au fost încălcate, iar nu faptul că acest acces nu poate fi supus nici unei condiționări, precum și că această modalitate de reglementare, care reprezintă o opțiune a legiuitorului, este în conformitate cu dispozițiile constituționale privind competența și procedura în fața instanțelor judecătorești și exercitarea cu bună-credință a drepturilor subiective.

Atât considerentele, cât și soluțiile din aceste decizii își păstrează valabilitatea și în cauza de față, neintervenind elemente noi de natură să determine o reconsiderare a jurisprudenței Curții.

Față de cele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, republicată, precum și al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 din Ordonanța Guvernului nr. 61/2002 privind colectarea creanțelor bugetare, republicată, cu modificările ulterioare, excepție ridicată de Societatea Comercială „SHORT PROD COM” — S.R.L. din Brăila, C.N.M.P.N. „REMIN” — S.A. — Sucursala Minieră Baia Mare, Societatea Comercială „DEMOPAN” — S.A. din Galați, Societatea Comercială „Predeal” — S.A. și Asociația Tinerilor Progresiști Argeș în dosarele nr. 2.675/C/2003, 2.442/2003 și 1.975/C/2003 ale Judecătoria Galați, nr. 3.336/2003 al Tribunalului Maramureș — Secția Comercială, nr. 4.864/2003 al Judecătoria Brașov și nr. 2.982/2003 al Judecătoria Pitești.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 20 noiembrie 2003.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **NICOLAE POPA**

Magistrat-asistent,
Maria Bratu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 453

din 2 decembrie 2003

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 55 alin. 1 din Codul familiei

Nicolae Popa	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Nicolae Cochinescu	— judecător
Constantin Doldur	— judecător
Kozsokár Gábor	— judecător
Petre Ninosu	— judecător
Șerban Viorel Stănoiu	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Ioan Vida	— judecător
Florentina Baltă	— procuror
Mihaela Senia Costinescu	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 55 alin. 1 din Codul familiei, excepție ridicată de Silviu Sîngeorzan în Dosarul nr. 858/2003 al Judecătoria Bistrița.

La apelul nominal răspunde autorul excepției, prin avocat, lipsind celelalte părți, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Avocatul autorului excepției susține neconstituționalitatea textului de lege criticat, întrucât acesta creează o discriminare nejustificată între tatăl copilului născut din căsătorie și tatăl copilului născut în afara căsătoriei, primul putând introduce acțiunea în tăgăduirea paternității în termen de 6 luni de la data la care a luat cunoștință de nașterea copilului, iar cel de-al doilea beneficiind de imprescriptibilitatea acestei acțiuni.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca fiind neînte-meiată, arătând că nereglementarea în mod expres a

termenului de prescripție a acțiunii în tăgăduirea paternității în cazul în care este introdusă de mamă sau de copil nu conduce la concluzia că aceasta este imprescriptibilă, nere-zultând deci un regim discriminatoriu pentru tatăl copilului care, potrivit textului de lege, nu poate exercita acțiunea în tăgăduirea paternității decât în termen de 6 luni de la data când a cunoscut nașterea copilului.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

Prin Încheierea din 19 mai 2003, pronunțată în Dosarul nr. 858/2003, **Judecătoria Bistrița a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 55 alin. 1 din Codul familiei**, excepție ridicată de Silviu Sîngeorzan.

În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul apreciază că art. 55 alin. 1 din Codul familiei încalcă prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție, deoarece creează o inegalitate între tatăl copilului și celelalte categorii de persoane care pot exercita acțiunea în tăgăduirea paternității.

Se arată că prin Decizia Curții Constituționale nr. 349/2001 a fost admisă excepția de neconstituționalitate referitoare la dispozițiile art. 54 alin. 2 din Codul familiei, înlăturându-se inegalitatea în ce privește persoanele care pot exercita acțiunea în tăgăduirea paternității, dar s-a creat o inegalitate cu privire la termenul în care poate fi promovată aceasta. Astfel, pentru mamă și pentru copil acțiunea este imprescriptibilă, în timp ce pentru tată termenul este de 6 luni de la data la care acesta a luat cunoștință de nașterea copilului, conform art. 55 alin. 1 din Codul familiei.

Pe de altă parte, se arată că textul de lege criticat crează un regim discriminatoriu între tatăl copilului născut în timpul căsătoriei și tatăl copilului din afara căsătoriei, deoarece primul are la dispoziție acțiunea în tăgăda paternității prescriptibilă în termen de 6 luni, în timp ce tatăl copilului din afara căsătoriei poate promova acțiune în contestarea recunoașterii paternității, care este imprescriptibilă. Finalitatea celor două acțiuni fiind identică, regimul juridic diferențiat nu se justifică.

Judecătoria Bistrița apreciază că în cazul copilului născut în timpul căsătoriei operează prezumția de paternitate în favoarea soțului mamei, în timp ce în cazul copilului născut în afara căsătoriei stabilirea paternității este lăsată la libera apreciere a celui care face recunoașterea. Instituirea unui termen mai scurt pentru promovarea acțiunii în tăgăda paternității vine în sprijinul intereselor copilului, astfel încât paternitatea acestuia să nu fie lăsată mult timp în incertitudine. Pe de altă parte, imprescriptibilitatea acțiunii în contestarea recunoașterii de paternitate vine tot în sprijinul intereselor copilului, pentru ca acesta să fie apărat împotriva unor recunoașteri nereale, făcute din eroare sau din anumite interese.

Se apreciază, în același timp, că prin admiterea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate a art. 54 alin. 2 din Codul familiei nu s-a creat o inegalitate între titularii dreptului la acțiune, neprevăzându-se că pentru mamă sau copil acțiunea ar fi imprescriptibilă. Termenul de 6 luni a rămas același, discutabil rămânând numai momentul de la care acesta începe să curgă.

În concluzie, instanța apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată și solicită respingerea acesteia.

Potrivit dispozițiilor art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a comunica punctele lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate. De asemenea, în conformitate cu dispozițiile art. 18¹ din Legea nr. 35/1997, cu modificările ulterioare, s-a solicitat punctul de vedere al Avocatului Poporului.

Guvernul consideră că, în lipsa unei prevederi exprese care să vină în întâmpinarea Deciziei Curtii Constituționale nr. 349/2001, sunt posibile două soluții. Astfel, fie se consideră aplicabilă regula generală a imprescriptibilității acțiunii nepatrimoniale, fie se aplică și în cazul acțiunii exercitate de copil sau de mama acestuia termenul de prescripție de 6 luni prevăzut în art. 55 alin. 1 din Codul familiei.

Pentru a nu contraveni principiului constituțional al egalității în drepturi a persoanelor aflate în situații juridice similare, trebuie acceptat ca și în cazul acțiunii promovate de mamă și de copil termenul de prescripție să fie tot de 6 luni. Revine judecătorului rolul ca până la intervenția legiuitorului, în ceea ce privește data de la care începe să curgă termenul de prescripție, să aplice regula generală înscrisă în art. 7 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958, potrivit căreia „*prescripția începe să curgă de la data când se naște dreptul la acțiune*“.

Avocatul Poporului consideră că instituirea unui termen scurt pentru introducerea acțiunii în tăgăduirea paternității vine în sprijinul interesului copilului, pentru a nu se menține multă vreme incertitudinea asupra paternității acestuia.

Faptul că, prin Decizia nr. 349/2001, Curtea Constituțională a constatat că „dispozițiile art. 54 alin. 2 din Codul familiei sunt neconstituționale în măsura în care nu recunosc decât tatălui, iar nu și mamei și copilului născut în timpul căsătoriei, dreptul de a porni acțiunea în tăgăduirea paternității“ nu conduce, implicit, la concluzia că acțiunea pornită de mamă sau de copil ar fi imprescriptibilă. Curtea nu se poate pronunța asupra modului de interpretare și aplicare a legii, ci numai asupra înțelesului său contrar Constituției.

În ce privește „regimul discriminatoriu între tatăl copilului născut în timpul căsătoriei și tatăl copilului născut în afara căsătoriei“, invocat de autorul excepției, ne aflăm în prezența a două instituții de drept cu regimuri juridice diferite. Pentru prima categorie se aplică instituția prezumției de paternitate, iar pentru a doua categorie au fost reglementate două modalități de stabilire a filiației: recunoașterea voluntară de paternitate sau hotărârea judecătorească. În acest fel s-a urmărit crearea unui regim juridic de egalitate în drepturi între copilul născut în afara căsătoriei și copilul născut în timpul căsătoriei.

În același timp, există diferențe de reglementare juridică între instituția tăgăduirii paternității și instituția contestării recunoașterii de paternitate, aceasta din urmă venind în sprijinul intereselor copilului, în scopul evitării unor recunoașteri nereale.

În consecință, legiuitorul a instituit un termen de prescripție de 6 luni pentru introducerea acțiunii de tăgăduire a paternității, în timp ce acțiunea în contestare a recunoașterii de paternitate este imprescriptibilă, fapt ce nu este de natură a încălca principiul egalității în drepturi a cetățenilor. De altfel, Curtea Constituțională a decis, în mod constant, că acest principiu nu înseamnă uniformitate, așa încât, în situații diferite, tratamentul juridic este diferențiat.

În consecință, Avocatul Poporului opinează în sensul că prevederile art. 55 alin. 1 din Codul familiei sunt constituționale.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

Curtea Constituțională este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituția României, republicată, ale art. 1 alin. (1) ale art. 2, 3, 12 și 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate cu care a fost sesizată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie art. 55 alin. 1 din Codul familiei, republicat în Buletinul Oficial al României, Partea I, nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare. Textul legal criticat are următorul conținut:

— Art. 55 alin. 1: „*Acțiunea în tăgăduirea paternității se prescrie în termen de 6 luni de la data când tatăl a cunoscut nașterea copilului.*“

Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție, care au următorul conținut: „*Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.*“

În motivarea excepției se susține că textul de lege criticat este discriminatoriu, deoarece instituie un termen de prescripție pentru acțiunea în tăgăduirea paternității numai în ce îl privește pe tatăl copilului, iar nu și pentru mama copilului și pentru copil, pentru care acțiunea în tăgăduirea paternității este imprescriptibilă. În aceeași ordine de idei, autorul excepției consideră că, exercitând acțiunea în tăgăduirea paternității, tatăl copilului născut în timpul căsătoriei se află într-o situație defavorabilă și în raport cu tatăl copilului născut în afara căsătoriei, care, după ce a recunoscut copilul în condițiile prevăzute de art. 57 alin. 1 din Codul familiei, are, potrivit art. 58 alin. 1 din același cod, posibilitatea să conteste recunoașterea de paternitate, printr-o acțiune imprescriptibilă.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că din textul de lege criticat nu rezultă un regim

discriminatoriu, între copilul născut în timpul căsătoriei, mama copilului și tatăl acestuia, în privința termenului de exercitare a acțiunii în tăgăduirea paternității.

Textul de lege reglementează termenul în care tatăl copilului născut în timpul căsătoriei poate să introducă acțiune în tăgăduirea paternității, fără să cuprindă nici o precizare cu privire la termenul în care această acțiune ar putea fi introdusă de mama copilului sau de copilul născut în timpul căsătoriei, ceea ce se explică prin modul în care legiuitorul a conceput regimul filiației față de tată.

Astfel, prin art. 53 alin. 1 din Codul familiei s-a instituit o prezumție legală în sensul că paternitatea copilului născut în timpul căsătoriei aparține soțului mamei, cu consecința prevăzută în art. 54 alin. 2 din același cod că acțiunea în tăgăduirea paternității poate fi pornită numai de soț.

Prin Decizia nr. 349 din 19 decembrie 2001 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 240 din 10 aprilie 2002) Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. 54 alin. 2 din Codul familiei sunt neconstituționale în măsura în care nu recunosc decât tatălui, iar nu și mamei și copilului născut în timpul căsătoriei, dreptul de a porni acțiunea în tăgăduirea paternității.

Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, republicată, precum și al art. 1—3, al art. 13 alin. (1) lit. A.c), al art. 23 și al art. 25 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, cu majoritate de voturi,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 55 alin. 1 din Codul familiei, excepție ridicată de Silviu Sîngeorzan în Dosarul nr. 858/2003 al Judecătoriei Bistrița.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 2 decembrie 2003.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **NICOLAE POPA**

Magistrat-asistent,
Mihaela Senia Costinescu

★

OPINIE SEPARATĂ

la Decizia nr. 453 din 2 decembrie 2003 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 55 alin. 1 din Codul familiei

Contrar punctului de vedere al majorității membrilor Curții, considerăm că art. 55 alin. 1 din Codul familiei contravine prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție.

În condițiile în care, potrivit art. 54 alin. 2 din același cod, singurul îndreptățit la acțiune în contestarea paternității era numai tatăl prezumtiv, respectiv soțul mamei din căsătoria pe parcursul căreia a fost conceput sau s-a născut copilul a cărui paternitate constituia obiect de dispută, evident, problema instituirii unui termen de prescripție pentru valorificarea dreptului în cauză, cu finalitatea limitării în timp a stării de incertitudine în această materie, nu se punea decât exclusiv în ceea ce-l privește. Așa se explică de ce art. 55 alin. 1 din Codul familiei reglementează numai termenul de prescripție al dreptului la acțiune al cărui titular este tatăl.

Prin efectul Deciziei Curții Constituționale nr. 349 din 19 decembrie 2001, publicată în Monitorul Oficial nr. 240 din 10 aprilie 2002, calitatea de titular al unei asemenea acțiuni a fost recunoscută și mamei și copilului, ceea ce impunea completarea reglementării cu dispoziții similare celei cuprinse în art. 55 alin. 1 cu privire la dreptul la acțiune al tatălui, referitoare la prescripția dreptului material la acțiune și în ceea ce-l privește. Neavând calitatea de legiuitor pozitiv, Curtea nu a putut-o face și, datorită pasivității legiuitorului, care nu a inter-

venit în sensul arătat, necorelarea reglementărilor în cauză s-a perpetuat în timp.

În acest context, art. 55 alin. 1 din Codul familiei a devenit neconstituțional, întrucât prevede un termen de prescripție doar în ceea ce privește dreptul la acțiune al tatălui, fără să prevadă nimic cu privire la dreptul la aceeași acțiune când titular este mama sau copilul. Or, în absența unor prevederi în acest sens, urmează a-și găsi aplicare dreptul comun potrivit căruia *dreptul la acțiune având un obiect nepatrimonial este imprescriptibil*, ceea ce impune concluzia ca, *de lege lata*, mama și copilul pot introduce oricând acțiune în contestarea filiației față de tată, în vreme ce acesta nu o poate face decât în termen de 6 luni de la data când a cunoscut nașterea copilului, potrivit excepției instituite prin articolul mai sus menționat.

Așa fiind, contrar celor reținute în decizie și anume ca, „[...] în absența unei dispoziții legale prin care să se stabilească termenul în care acțiunea în tăgăduirea paternității poate fi pornită de mamă sau de copil, Curtea nu are posibilitatea să constate existența vreunei discriminări, rămânând în competența instanței de judecată să facă interpretarea și aplicarea corectă a legii”, Curtea avea posibilitatea și era ținută să exercite controlul de constituționalitate asupra textului legal, prilej cu care urma să rețină că acesta contravine principiului

constituțional al egalității în fața legii. Refuzând să o facă și întrucât, în materia drepturilor personale nepatrimoniale, imprescriptibilitatea este regula, iar prescripția constituie excepția, cazurile de excepție fiind expres și limitativ prevăzute de lege și de strictă interpretare, reglementarea prescripției doar în ceea ce privește dreptul la acțiune al tatălui nu permite aplicarea acesteia, prin analogie, și privitor la dreptul la acțiune al mamei și copilului. Așa fiind, instanțele de judecată sunt

ținute, *de lege lata*, pentru a asigura interpretarea și aplicarea corectă a legii, să supună unui tratament juridic discriminator, în materie de prescripție, pe titularii dreptului material la acțiune în contestarea paternității, consecință nedorită, dar inevitabilă, a menținerii în vigoare a unei reglementări neconstituționale.

Pentru rațiunile expuse înțelegem să formulăm prezenta opinie separată.

JUDECĂTOR,
Șerban Viorel Stănoiu

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL TRANSPORTURILOR, CONSTRUCȚIILOR ȘI TURISMULUI

ORDIN

pentru aprobarea Normelor metodologice privind activitatea de control al respectării perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere

Având în vedere prevederile Acordului european instituind o asociere între România, pe de o parte, și Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 1 februarie 1993, ratificat prin Legea nr. 20/1993, precum și ale Acordului european privind activitatea echipajelor vehiculelor care efectuează transporturi rutiere internaționale (A.E.T.R.), inclusiv la anexele acestuia, încheiat la Geneva la 1 iulie 1970, la care România a aderat prin Legea nr. 101/1994, ținând seama de prevederile Regulamentului Consiliului C.E.E. nr. 3.820/85 cu privire la armonizarea unei anumite legislații sociale referitoare la transportul rutier și ale Regulamentului Consiliului C.E.E. nr. 3.821/85 cu privire la aparatul de control în transportul rutier,

în temeiul prevederilor art. 4 alin. (2) lit. b) și h), ale art. 4 alin. (3) lit. m) și ale art. 5 din Ordonanța Guvernului nr. 44/1997 privind transporturile rutiere, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 105/2000, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 22 din Ordonanța Guvernului nr. 17/2002 privind stabilirea perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor vehiculelor care efectuează transporturi rutiere, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 466/2003, precum și ale art. 5 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 740/2003 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului,

ministrul transporturilor, construcțiilor și turismului emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Normele metodologice privind activitatea de control al respectării perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere, prevăzute în anexa care face parte din prezentul ordin.

Art. 2. — Autoritatea Rutieră Română — A.R.R. va duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 3. — Prezentul ordin va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul transporturilor, construcțiilor și turismului,

Ileana Tureanu,
secretar de stat

București, 22 decembrie 2003.

Nr. 1.061.

ANEXĂ

NORME METODOLOGICE

privind activitatea de control al respectării perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere

CAPITOLUL I Dispoziții generale

Art. 1. — (1) Dispozițiile prezentelor norme metodologice se aplică pentru verificarea respectării perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă de către conducătorii auto care efectuează transporturi rutiere cu autovehicule care au masa totală maximă autorizată mai mare de 3,5 tone sau capacitate de peste 9 locuri pe scaune, inclusiv locul conducătorului auto.

(2) Activitatea de control al respectării perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere are ca obiectiv

prioritar verificarea condițiilor de muncă ale acestora, creșterea siguranței rutiere și respectarea principiilor concurenței loiale între operatorii de transport rutier.

Art. 2. — (1) Activitatea de control al respectării perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere, în trafic și la sediul operatorilor de transport rutier, se va efectua de către Autoritatea Rutieră Română — A.R.R., instituție care reprezintă organismul tehnic specializat al Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, desemnat să asigure în principal inspecția și controlul respectării prevederilor reglementărilor naționale și internaționale privind condițiile de siguranță a transporturilor rutiere.

(2) La controalele efectuate în trafic pentru stabilirea respectării perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere va putea participa și personalul specializat cu atribuții de inspecție și control al Regiei Autonome „Registrul Auto Român”, care va verifica starea tehnică și modul de funcționare a tahografelor.

CAPITOLUL II

Activitatea de control al respectării perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere

Art. 3. — (1) Activitatea de control al respectării perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere, prevăzute în Ordonanța Guvernului nr. 17/2002 privind stabilirea perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor vehiculelor care efectuează transporturi rutiere, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 466/2003, se va efectua de către personalul cu atribuții de inspecție și control al Autorității Rutiere Române — A.R.R.

(2) Verificările privind respectarea perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere se vor efectua în trafic și la sediul operatorilor de transport rutier.

(3) În fiecare an se vor verifica cel puțin 1% din totalul zilelor de lucru ale conducătorilor auto; din aceste verificări cel puțin 15% trebuie să aibă loc în trafic și cel puțin 25% la sediul operatorilor de transport rutier.

Art. 4. — (1) Verificările efectuate în trafic privind respectarea perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere se vor face de către personalul cu atribuții de inspecție și control al Autorității Rutiere Române — A.R.R., în cadrul echipajelor de control al traficului rutier.

(2) Activitatea de control în trafic va cuprinde verificări cu privire la veridicitatea datelor înscrise pe foile de înregistrare.

(3) Verificările în trafic se vor efectua prin deschiderea tahografului de către conducătorul auto la solicitarea personalului cu atribuții de inspecție și control și prezentarea foilor de înregistrare în vederea analizării acestora. Conducătorul auto va prezenta pentru verificări toate foile de înregistrare pentru săptămâna în curs și cel puțin ultima zi lucrată din săptămâna anterioară.

(4) Deschiderea tahografului va fi menționată pe versoul foilor de înregistrare, specificându-se data și ora, precum și datele de identificare a persoanei care a efectuat verificarea.

(5) Prevederile alin. (2), (3) și (4) se aplică numai în cazul în care vehiculele oprite de echipajele de control pentru verificări nu sunt dotate cu tahografe digitale.

Art. 5. — (1) În cazul în care la verificările în trafic s-a constatat nerespectarea prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 17/2002, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 466/2003, aceasta se va evidenția și consemna de către personalul cu atribuții de inspecție și control al Autorității Rutiere Române — A.R.R. într-un formular-tip, înseriat și numerotat, numit „Buletin de control”. Modelul buletinului de control este prezentat în anexa nr. 1 la prezentele norme metodologice.

(2) Formularul „Buletin de control” va fi compus din două exemplare autocopiante, din care un exemplar se înmânează sub semnătură conducătorului auto.

(3) În cazul în care acesta refuză să îl semneze sau să îl preia, agentul constatator va face această mențiune la rubrica „Conducător auto”.

Art. 6. — (1) Verificările efectuate la sediul operatorilor de transport rutier privind respectarea perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto

care efectuează transporturi rutiere se vor face de către personalul cu atribuții de inspecție și control al Autorității Rutiere Române — A.R.R. Verificarile vor consta în analiza foilor de înregistrare utilizate și arhivate distinct pentru fiecare conducător auto, operatorul de transport având obligația să păstreze la sediul său respectivele foi de înregistrare pe o perioadă de 2 ani, pentru fiecare conducător auto.

(2) La verificare persoana desemnată să conducă permanent și efectiv activitatea de transport rutier a operatorului de transport va pune la dispoziție, în original, foile de înregistrare utilizate de fiecare conducător auto într-o perioadă de cel puțin două săptămâni consecutive.

(3) După verificarea foilor de înregistrare utilizate, personalul cu atribuții de inspecție și control al Autorității Rutiere Române — A.R.R., care a efectuat respectivele verificări, va menționa propriile date de identificare pe versoul foilor de înregistrare care au fost analizate.

Art. 7. — Verificarile efectuate la sediul operatorilor de transport rutier privind respectarea prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 17/2002, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 466/2003, se vor evidenția în formularul-tip „Fișă de contravenții”. Modelul fișei de contravenții este prezentat în anexa nr. 2 la prezentele norme metodologice.

Art. 8. — Autoritatea Rutieră Română — A.R.R. va prezenta anual Direcției generale transport rutier din cadrul Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului un raport de informare referitor la controalele efectuate privind respectarea perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere. Modelul raportului de informare privind activitatea de control în trafic este prezentat în anexa nr. 3 la prezentele norme metodologice. Modelul raportului de informare privind activitatea de control la sediile operatorilor de transport rutier este prezentat în anexa nr. 4 la prezentele norme metodologice.

Art. 9. — Autoritatea Rutieră Română — A.R.R. va elabora proceduri proprii de control pentru îndeplinirea prevederilor prezentului ordin.

Art. 10. — (1) Pentru verificarea respectării perioadelor de conducere și a perioadelor de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere, a tahografelor și a datelor înscrise pe foile de înregistrare utilizate, personalul cu atribuții de inspecție și control al Autorității Rutiere Române — A.R.R. va fi pregătit profesional pentru desfășurarea acestei activități.

(2) Pregătirea profesională va fi efectuată astfel încât să asigure personalului școlarizat cunoștințele necesare despre tahografe și foile de înregistrare, precum și cunoștințele necesare referitoare la reglementările în vigoare privind perioadele de conducere și perioadele de odihnă ale conducătorilor auto care efectuează transporturi rutiere.

CAPITOLUL III

Sanctiuni

Art. 11. — (1) Nerespectarea prevederilor referitoare la perioadele de conducere și perioadele de odihnă de către conducătorii auto care efectuează transporturi rutiere se sancționează conform prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 17/2002, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 466/2003.

(2) Nerespectarea prevederilor referitoare la perioadele de conducere și perioadele de odihnă de către conducătorii autovehiculelor înmatriculate în alte state, care efectuează transporturi rutiere pe teritoriul României, se sancționează conform prevederilor alin. (1), sancțiunile prevăzute aplicându-se conducătorului auto, procedându-se atunci când situația o impune la imobilizarea autovehiculului, conform reglementărilor în vigoare privind circulația pe drumurile publice, până la achitarea amenzii și, după caz, pentru efectuarea perioadei de odihnă.

AUTORITATEA RUTIERĂ ROMÂNĂ – ARR
AGENȚIA _____

Seria AETR Nr.

BULETIN DE CONTROL

1. Locul controlului județul data și ora.....
2. Numărul de înmatriculare al autovehiculului.....licență de execuție.....
3. Operatorul de transport
4. Licență (autorizație) de transport rutier
5. Adresa/naționalitatea.....
6. Nume și prenume conducător auto nr. 1.....
Document de identitate/permis conducere
7. Nume și prenume conducător auto nr. 2
- Document de identitate/permis conducere
8. Perioada și numărul diagramelor tahograf verificate
9. Tipul transportului: marfă persoane mărfuri periculoase

Abateri constatate

	Încadrarea	PVC. Serie și nr.	Val. amendă (mil. lei)
ABATERI MENȚIONATE ÎN PROCESULE VERBALE			
Timp de conducere neîntreruptă			
Perioadă zilnică de conducere			
Perioadă zilnică de odihnă			
Mai mult de 6 zile consecutiv sau mai mult de 56 de ore în 6 zile consecutiv			
Perioadă săptămânală de odihnă			
Utilizarea incorectă a foii de înregistrare			
Absența totală sau parțială a foilor de înregistrare			
Aparat de control defect, sau incorect utilizat			
Lipsa verificării tehnice periodice a aparatului de control			
Manevrarea incorectă a selectorului de înregistrare a activităților			
ABATERI GRAVE CONSTATATE			
Refuzul efectuării controlului			
Falsificarea foilor de înregistrare			
Deteriorarea aparatului de control			
Lipsă aparat tahograf			

10. Alte mențiuni

Inspector ARR

(Nume, prenume, semnătură)

Conducător auto

(Nume, prenume, semnătură)

*) Anexa nr. 1 este reprodusă în facsimil.

FIȘĂ DE CONTRAVENȚII
conform OGR 17/2002 aprobată prin Legea 466/2003

Operator transport:
Sediul social:

Tipul de transport:
Data controlului:

Număr șoferi controlați:

Clasificare abateri Abaterea	Număr abateri mai puțin grave sau depășiri ale timpilor cu mai puțin de 20%	Număr abateri foarte grave sau depășiri ale timpilor cu mai mult de 20%	PVC Serie, număr, valoare
Temp de conducere neîntreruptă			
Perioadă zilnică de conducere			
Perioadă zilnică de odihnă			
Mai mult de 6 zile consecutiv sau mai mult de 56 de ore în 6 zile consecutiv			
Perioadă săptămânală de odihnă			
Utilizarea incorectă a foii de înregistrare	X		
Absența totală sau parțială a foilor de înregistrare	X		
Aparat de control defect, sau incorect utilizat	X		
Lipsa verificării tehnice periodice a aparatului de control	X		
Manevrarea incorectă a selectorului de înregistrare a activităților		X	
Refuzul efectuării controlului	X		
Falsificarea foilor de înregistrare	X		
Deteriorarea aparatului de control	X		
Lipsă aparat tahograf	X		
Neefectuarea controlului intern de către operatorii de transport	X		
Acordarea de plăți conducătorilor auto în funcție de distanța parcursă și/sau cantitatea de mărfuri transportată	X		
Nepăstrarea diagramelor tahograf pe șoferi în ordine cronologică (2 ani)	X		

INTOCMIT

ȘEF AGENȚIE ARR

*) Anexa nr. 2 este reprodusă în facsimil.

AUTORITATEA RUTIERA ROMANA – ARR

RAPORT DE INFORMARE Perioada

privind controlul respectării prevederilor OGR 17/2002, aprobată prin Legea 466/2003

Statistică detaliată – control la sediul operatorilor de transport:

	Mărfuri	Persoane
ABATERI MENȚIONATE ÎN PROCESELE VERBALE	x	
Referitor la conducerea continuă		
Referitor la conducerea zilnică		
Referitor la timpul zilnic de odihnă		
Mai mult de 6 zile consecutive sau mai mult de 56 ore în 6 zile consecutive		
Referitor la timpul de conducere, două săptămâni consecutive		
Referitor la timpul de odihnă săptămânal		
Utilizarea incorectă a foii de înregistrare		
Absența totală sau parțială a foilor de înregistrare		
Manevrarea incorectă a selectorului de înregistrare		
ABATERI GRAVE CONSTATATE	x	x
Refuzul efectuării controlului		
Falsificarea foilor de înregistrare		
Nepăstrarea foilor de înregistrare pe perioada prevăzută de reglementările în vigoare (2 ani)		
Neefectuarea controlului intern de către operatorul de transport		
Acordarea de plăți șoferilor în funcție de distanța parcursă și/sau cantitatea de mărfuri transportată		

Statistică globală – control la sediul operatorilor de transport:

	Activitatea		Structura operatorilor de transport rutier - după numărul de conducători auto -									
	Mărfuri		Persoane		Total	1-5	6-20	21-50	51-100	101-200	>200	Total
	transport public	folos propriu	transport public	folos propriu								
Numărul operatorilor de transport rutier verificați												
Numărul de conducători auto verificați												
Numărul zilelor de lucru verificate												
Numărul contravențiilor menționate în procesele verbale												
Valoarea totală a amenzilor aplicate [mil. lei]												
Numărul licențelor/autorizațiilor de transport suspendate												
Numărul licențelor/autorizațiilor de transport anulate												

*) Anexa nr. 4 este reprodusă în facsimil.

ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

NORME

privind supravegherea solvabilității și expunerilor mari ale instituțiilor de credit

Având în vedere prevederile art. 26 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 101/1998 privind Statutul Băncii Naționale a României, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 38 alin. 1 și 2, art. 45 lit. a) și c), art. 66, 68¹, 83⁶ din Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 19 alin. (1) din Legea nr. 541/2002 privind economisirea și creditarea în sistem colectiv pentru domeniul locativ, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2003, precum și ale art. 3 alin. 2, art. 171 alin. 2 și ale art. 284 alin. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 97/2000 privind organizațiile cooperatiste de credit, aprobată și modificată prin Legea nr. 200/2002, cu modificările ulterioare,

în temeiul dispozițiilor art. 50 alin. 1 din Legea nr. 101/1998, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 93 din Legea nr. 58/1998, cu modificările și completările ulterioare,

Banca Națională a României emite prezentele norme.

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

ARTICOLUL 1

Sfera de aplicare

Prezentele norme se aplică instituțiilor de credit, persoane juridice române, și reglementează supravegherea solvabilității și expunerilor mari, pe bază individuală și consolidată.

ARTICOLUL 2

Definiții

Termenii și expresiile următoare au semnificația prevăzută de Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, cu modificările și completările ulterioare: *instituție de credit, autorizație, sucursală, autoritate competentă, instituție financiară, stat membru de origine, stat membru gazdă, control, societate prestatoare de servicii auxiliare sau conexe.*

De asemenea, pentru scopul aplicării prezentelor norme, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

1. *zona A* — toate statele membre și toate celelalte țări care sunt membre depline ale Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.), precum și acele țări care au încheiat acorduri speciale de împrumut cu Fondul Monetar Internațional (F.M.I.) în cadrul acordurilor generale de împrumut ale F.M.I., precum și România. Totuși, orice țară care își reeșalonează datoria publică externă este exclusă din zona A pe o perioadă de 5 ani;

2. *zona B* — toate țările care nu sunt incluse în zona A;

3. *instituții de credit din zona A* — toate instituțiile de credit autorizate în statele membre, în conformitate cu art. 4 din Directiva nr. 2.000/12/EC, inclusiv sucursalele lor în țări terțe, și toate societățile private și instituțiile publice care corespund definiției instituției de credit și autorizate în alte țări din zona A, inclusiv sucursalele lor, precum și toate instituțiile de credit autorizate în România, în conformitate cu normele Băncii Naționale a României care reglementează autorizarea instituțiilor de credit, inclusiv sucursalele lor;

4. *instituții de credit din zona B* — toate societățile private și instituțiile publice, autorizate în afara zonei A, care corespund definiției instituției de credit, inclusiv sucursalele lor din zona A;

5. *sector nebanca* — toți împrumutații, alții decât instituțiile de credit, așa cum au fost definite la pct. 3 și 4, bănci centrale, administrațiile centrale, regionale și locale,

Comunitățile Europene, Banca Europeană de Investiții (BEI) și băncile de dezvoltare multilaterală, așa cum sunt ele definite la pct. 6;

6. *bănci de dezvoltare multilaterală* — Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Corporația Financiară Internațională, Banca Interamericană de Dezvoltare, Banca Asiatică de Dezvoltare, Banca Africană de Dezvoltare, Fondul de Restructurare al Consiliului Europei, Banca Nordică de Investiții, Banca de Dezvoltare din Caraibe, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Fondul European de Investiții și Corporația Interamericană de Investiții;

7. *elemente din afara bilanțului, care prezintă un risc ridicat, un risc mediu, un risc moderat și un risc scăzut* — elementele menționate la art. 6 pct. 2 și care sunt prezentate în anexa nr. I;

8. *expuneri* — reprezintă, în scopul aplicării prevederilor art. 8, 9 și 10, activele și elementele din afara bilanțului, nete de provizioane, menționate la art. 6 și în anexele nr. I și III, fără aplicarea ponderărilor sau gradelor de risc prevăzute; riscurile menționate în anexa nr. III trebuie calculate în conformitate cu metoda descrisă în anexa nr. II; vor fi excluse din definirea expunerilor elementele deduse din fondurile proprii; expunerile nu vor cuprinde:

— în cazul operațiunilor pe curs de schimb, expunerile înregistrate în cursul normal al decontării pe durata a 48 de ore de la efectuarea plății; sau

— în cazul operațiunilor de cumpărare sau de vânzare de titluri, expunerile înregistrate în cursul normal al decontării pe perioada a 5 zile lucrătoare de la data efectuării plății ori de la data efectuării livrării, în funcție de care dintre aceste operațiuni a intervenit mai devreme;

9. *un singur debitor* — orice persoană sau grup de persoane fizice și/sau juridice față de care instituția de credit are o expunere și:

— care constituie, dacă nu se dovedește altfel, un singur risc, deoarece una dintre ele deține, direct sau indirect, controlul asupra celeilalte ori celorlalte; sau

— între care nu există o relație de control în sensul exprimat la prima liniuță, dar care trebuie să fie considerate ca reprezentând un singur risc, deoarece între ele există asemenea legături încât, dacă una dintre ele s-ar confrunța cu probleme financiare, există o probabilitate considerabilă ca cealaltă sau toate celelalte să se confrunte cu dificultăți de rambursare;

10. *burse recunoscute* — reprezintă burse recunoscute de Banca Națională a României, care:

a) funcționează regulat;

b) au reguli, stabilite sau aprobate de autoritățile competente din țara de origine a bursei, care definesc atât condițiile de funcționare a bursei, condițiile de acces pe această bursă, cât și condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un contract înainte de a putea fi efectiv tranzacționat pe bursă;

c) dispun de un mecanism de compensare care prevede că acele contracte care sunt menționate în anexa nr. III sunt supuse cerințelor în materie de marje zilnice ce oferă o protecție adecvată în opinia autorităților competente;

11. *societate-mamă* — în scopul supravegherii pe bază consolidată și al controlului expunerilor mari, reprezintă o societate-mamă în sensul prevăzut de normele Băncii Naționale a României care stabilesc regulile generale de consolidare;

12. *filială* — în scopul supravegherii pe bază consolidată și al controlului expunerilor mari, reprezintă o societate-filială în sensul prevăzut de normele Băncii Naționale a României care stabilesc regulile generale de consolidare.

CAPITOLUL II

Indicatorul de solvabilitate

ARTICOLUL 3

Principii generale

1. Indicatorul de solvabilitate exprimă fondurile proprii, așa cum sunt definite în normele Băncii Naționale a României care reglementează fondurile proprii ale instituțiilor de credit, ca proporție din totalul activelor și elementelor din afara bilanțului, nete de provizioane, ajustate în funcție de risc conform cu art. 5.

2. Indicatorii de solvabilitate ai instituțiilor de credit vor fi calculați pe bază individuală.

3. Indicatorii de solvabilitate ai instituțiilor de credit care sunt societăți-mamă vor fi calculați pe bază consolidată, în conformitate cu metodele stabilite în prezentele norme, în normele Băncii Naționale a României care stabilesc regulile generale de consolidare, precum și în normele Băncii Naționale a României care stabilesc regulile contabile de consolidare.

4. De asemenea, în scopul supravegherii repartizării adecvate a capitalului în cadrul unui grup bancar, Banca Națională a României poate solicita, în conformitate cu prevederile art. 13, unei societăți-mamă, care este instituție de credit, și calcularea unui indicator subconsolidat atât în ceea ce privește societatea-mamă, cât și în ceea ce privește oricare dintre filialele acesteia care se supun autorizării și supravegherii Băncii Naționale a României.

5. Instituțiile de credit vor raporta Băncii Naționale a României, trimestrial, indicatorii de solvabilitate calculați pe bază individuală, potrivit pct. 2, și, semestrial, indicatorii de solvabilitate calculați pe bază consolidată potrivit pct. 3.

În ceea ce privește indicatorii de solvabilitate calculați pe bază subconsolidată, prevăzuți la pct. 4, raportarea se va efectua potrivit prevederilor art. 13.

6. Activele și elementele din afara bilanțului vor fi evaluate în conformitate cu reglementările contabile armonizate cu Directiva nr. 86/635/CEE și cu Standardele Internaționale de Contabilitate aplicabile instituțiilor de credit.

ARTICOLUL 4

Numărătorul indicatorului de solvabilitate: fonduri proprii

Fondurile proprii, așa cum sunt definite în normele Băncii Naționale a României care reglementează fondurile proprii ale instituțiilor de credit, constituie numărătorul indicatorului de solvabilitate.

ARTICOLUL 5

Numitorul indicatorului de solvabilitate: active și elemente din afara bilanțului, ajustate în funcție de risc

1. În conformitate cu dispozițiile art. 6, se atribuie elementelor de activ grade de risc de credit exprimate prin ponderi procentuale. Valoarea din bilanț a fiecărui activ va fi înmulțită cu ponderea adecvată pentru a se obține o valoare ajustată în funcție de risc.

2. În cazul elementelor din afara bilanțului, enumerate în anexa nr. I, se va efectua un calcul în două etape, descris la art. 6 pct. 2.

3. În cazul elementelor din afara bilanțului, menționate la art. 6 pct. 3, costurile potențiale de înlocuire a contractelor, în cazul neonorării obligației de către contrapartidă, se calculează prin aplicarea metodei descrise în anexa nr. II. Aceste costuri vor fi înmulțite cu ponderile aferente contrapartidei care figurează la art. 6 pct. 1, cu excepția ponderilor de 100% care vor fi înlocuite cu ponderi de 50% pentru a se obține valori ajustate în funcție de risc.

4. Suma valorilor ponderate în funcție de risc ale activelor și elementelor din afara bilanțului, menționate la pct. 2 și 3, constituie numitorul indicatorului de solvabilitate.

ARTICOLUL 6

Ponderi de risc

1. Următoarele ponderi se vor aplica diferitelor categorii de active:

a) Pondere zero

1. numerar și elemente echivalente;
2. elemente de activ constituind creanțe asupra administrațiilor centrale și băncilor centrale din zona A;
3. elemente de activ constituind creanțe asupra Comunităților Europene;
4. elemente de activ constituind creanțe garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat de către administrațiile centrale și băncile centrale din zona A sau de Comunitățile Europene;
5. elemente de activ constituind creanțe asupra administrațiilor centrale și băncilor centrale din zona B, exprimate și finanțate în moneda națională a împrumutătorului;
6. elemente de activ constituind creanțe garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat de către administrațiile centrale și băncile centrale din zona B, exprimate și finanțate în moneda națională comună garantului și împrumutătorului;
7. elemente de activ garantate, în mod adecvat în opinia Băncii Naționale a României, printr-un colateral sub formă de titluri emise de administrațiile centrale sau de băncile centrale din zona A ori de titluri emise de Comunitățile Europene sau de depozite în numerar plasate la instituția împrumutătoare sau de certificate de depozit ori de instrumente similare emise de către instituția împrumutătoare și încredințate acesteia;
8. elemente de activ deduse din fondurile proprii.

b) Pondere 20%

1. elemente de activ constituind creanțe asupra BEI;
2. elemente de activ constituind creanțe asupra băncilor de dezvoltare multilaterală;
3. elemente de activ constituind creanțe garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat de către BEI;

4. elemente de activ constituind creanțe garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat de către băncile de dezvoltare multilaterală;
 5. elemente de activ constituind creanțe asupra administrațiilor regionale sau locale din zona A;
 6. elemente de activ constituind creanțe garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat de către administrațiile regionale sau locale din zona A;
 7. elemente de activ constituind creanțe asupra instituțiilor de credit din zona A, dar care nu constituie fonduri proprii ale acestor instituții;
 8. elemente de activ constituind creanțe cu scadență reziduală mai mică ori egală cu un an, asupra instituțiilor de credit din zona B, dar care nu constituie fonduri proprii ale acestor instituții;
 9. elemente de activ garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat de către instituțiile de credit din zona A;
 10. elemente de activ constituind creanțe cu scadență reziduală mai mică sau egală cu un an și care sunt garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat de către instituții de credit din zona B;
 11. elemente de activ garantate, în mod adecvat în opinia Băncii Naționale a României, cu colateral sub formă de titluri emise de BEI sau de băncile de dezvoltare multilaterală;
 12. elemente reprezentând numerar în curs de încasare.
- c) Pondere 50%
1. împrumuturi integral garantate, în mod adecvat în opinia Băncii Naționale a României, cu ipotecă în favoarea instituției de credit, de ranguri superioare ipotecilor instituite în favoarea altor creditori asupra unei proprietăți rezidențiale care este sau va fi ocupată ori dată cu chirie de împrumutat. Valoarea proprietății va fi calculată pe baza unor criterii de evaluare rigurose definite prin dispoziții legislative, reglementări sau prin prevederi administrative, care, în opinia Băncii Naționale a României, sunt considerate adecvate. Evaluarea va fi efectuată cel puțin o dată pe an.

Împrumuturi integral garantate, în mod adecvat în opinia Băncii Naționale a României, cu acțiuni în societăți finlandeze din domeniul locativ care funcționează în conformitate cu Legea finlandeză privind societățile din domeniul locativ din 1991 sau cu legislația echivalentă ulterioară, acordate în legătură cu proprietăți rezidențiale care sunt ori vor fi ocupate sau date cu chirie de împrumutat. *Titluri acoperite cu creanțe ipotecare (mortgage-backed securities)* — care pot fi tratate în același mod cu împrumuturile acordate, menționate la primul alineat, dacă acestea sunt echivalente în ceea ce privește riscul de credit. Instituțiile de credit trebuie să se asigure în special că:

 - (i) aceste titluri sunt complet și direct acoperite printr-un ansamblu de ipoteci care sunt de aceeași natură cu cele definite la primul alineat și sunt perfect sănătoase, din punct de vedere al capacității de rambursare a creditului ipotecar, în momentul creării titlurilor acoperite cu creanțe ipotecare;
 - (ii) un drept de rang superior celor instituite în favoarea altor creditori asupra activelor ipotecate este deținut fie direct de investitorii în titluri acoperite cu creanțe ipotecare, fie în contul lor printr-un administrator fiduciar (*trustee*) sau un reprezentant mandatat, în aceeași proporție ca și cea a titlurilor deținute;
 2. cheltuieli înregistrate în avans și venituri angajate, care nu au fost deduse din fondurile proprii: aceste active sunt supuse ponderării care corespunde contrapartidei în cazul în care instituția de credit este în măsură să o determine în conformitate cu reglementările contabile armonizate cu Directiva nr. 86/635/CEE și cu Standardele Internaționale de Contabilitate aplicabile instituțiilor de credit; dacă nu se poate determina contrapartida, se aplică o pondere fixă de 50%.
- d) Pondere 100%
1. elemente de activ constituind creanțe asupra administrațiilor centrale și băncilor centrale din zona B, cu excepția cazului în care sunt exprimate și finanțate în moneda națională a împrumutatului;
 2. elemente de activ constituind creanțe asupra administrațiilor regionale sau locale din zona B;
 3. elemente de activ constituind creanțe cu scadență reziduală mai mare de un an, asupra instituțiilor de credit din zona B;
 4. elemente de activ constituind creanțe asupra sectoarelor nebancare din zona A și din zona B;
 5. imobilizări corporale, în sensul reglementărilor contabile armonizate cu Directiva nr. 86/635/CEE și cu Standardele Internaționale de Contabilitate aplicabile instituțiilor de credit;
 6. portofolii de acțiuni, participații și alte elemente componente ale fondurilor proprii ale altor instituții de credit, care nu sunt deduse din fondurile proprii ale instituțiilor creditoare;
 7. toate celelalte active, cu excepția celor care sunt deduse din fondurile proprii.
2. Tratatul descris mai jos se aplică elementelor din afara bilanțului, altele decât cele menționate la pct. 3. În prima etapă aceste elemente vor fi încadrate în funcție de categoriile de risc care figurează în anexa nr. I. Elementele care prezintă risc maxim vor fi luate în calcul la valoarea lor totală; elementele care prezintă un risc mediu, într-un procent de 50% din valoarea lor totală; cele care prezintă un risc moderat, într-un procent de 20%, în timp ce valoarea elementelor care prezintă un risc scăzut va fi considerată zero. A doua etapă constă în înmulțirea valorilor elementelor din afara bilanțului, ajustate în modul descris mai sus, cu ponderile aferente contrapartidelor relevante, în conformitate cu tratamentul prevăzut pentru elementele de activ de la pct. 1. În cazul acordurilor de vânzare și răscumpărare de active (repo) și al angajamentelor ferme de cumpărare la termen, ponderile vor fi cele atașate activelor în cauză și nu contrapartidelor din tranzacții. Partea capitalului subscris și nevărsat la Fondul European de Investiții va fi ponderată cu 20%.
3. Metoda prevăzută în anexa nr. II va fi aplicată elementelor din afara bilanțului, enumerate în anexa nr. III, cu excepția:
- contractelor tranzacționate pe burse recunoscute;
 - contractelor pe cursul de schimb (fără contractele pe aur) a căror scadență inițială este de 14 zile calendaristice sau mai puțin.
4. În cazul în care elementele din afara bilanțului sunt garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat, ele vor fi ponderate ca și când acestea ar fi fost asumate față de garant și nu față de contrapartidă. În cazul în care

expunerea potențială rezultată din tranzacțiile din afara bilanțului este garantată integral, în mod adecvat în opinia Băncii Naționale a României, cu oricare dintre activele recunoscute ca și colateral la pct. 1 lit. a) subpct. 7 și pct. 1 lit. b) subpct. 11, ponderea aplicată va fi zero sau de 20%, în funcție de colateralul în discuție.

Se va aplica o pondere de 50% elementelor din afara bilanțului, reprezentate de garanții având caracterul substitutelor de credit și care sunt integral garantate, în mod adecvat în opinia Băncii Naționale a României, cu ipotecă care îndeplinesc condițiile de la pct. 1 lit. c) subpct. 1, cu condiția ca garantul să beneficieze de un drept direct asupra unui asemenea colateral.

5. În cazul în care elementele de activ și elementele din afara bilanțului beneficiază de o pondere mai mică datorită existenței garanțiilor directe, exprese, irevocabile și necondiționate sau colateralului acceptabil în opinia Băncii Naționale a României, ponderea mai mică va fi aplicată doar părții care este garantată sau care este acoperită integral de colateral.

ARTICOLUL 7

Nivelul indicatorului de solvabilitate

1. Instituțiile de credit sunt obligate să mențină în permanență indicatorul definit la art. 3 la un nivel de cel puțin 12%.

2. În cazul în care indicatorul scade sub nivelul de 12%, instituțiile de credit în cauză vor lua măsurile adecvate în vederea restabilirii, cât mai repede cu putință, a nivelului minim al acestui indicator.

CAPITOLUL III

Expuneri mari

ARTICOLUL 8

Raportarea expunerilor mari

1. Expunerea unei instituții de credit față de un singur debitor este considerată ca fiind expunere mare atunci când valoarea acesteia este egală sau depășește 10% din fondurile proprii ale instituției de credit respective.

2. O instituție de credit va raporta Băncii Naționale a României orice expunere mare, așa cum este aceasta definită la pct. 1.

Raportarea tuturor expunerilor mari se va efectua trimestrial.

3. Instituțiile de credit vor dispune de proceduri administrative și contabile sănătoase, împreună cu mecanisme adecvate de control intern, în scopul identificării și înregistrării tuturor expunerilor mari și a schimbărilor care pot interveni asupra lor, în conformitate cu definițiile și cerințele din prezentele norme, și pentru monitorizarea acestor expuneri în funcție de politica fiecărei instituții de credit în materie de expuneri.

ARTICOLUL 9

Limitele aplicabile expunerilor mari

1. O instituție de credit nu poate înregistra o expunere față de un singur debitor, a cărei valoare depășește 25% din fondurile proprii.

2. În cazul în care acest un singur debitor are în componența sa cel puțin un membru al grupului instituției de credit raportoare, iar membrul respectiv este societatea-mamă, filială a societății-mamă sau filială a instituției de credit raportoare, procentul prevăzut la pct. 1 va fi redus la 20%.

3. Valoarea cumulată a expunerilor mari ale unei instituții de credit nu poate depăși 800% din fondurile ei proprii.

4. O instituție de credit trebuie să respecte în permanență limitele cu referire la expunerile mari, stabilite la pct. 1, 2 și 3. Dacă, într-un caz excepțional, expunerile depășesc aceste limite, este necesară raportarea imediată a acestei situații Băncii Naționale a României — Direcția supraveghere, care poate acorda, atunci când circumstanțele o justifică, un termen limită până la care instituția de credit să se conformeze cu limitele impuse.

5. Banca Națională a României poate recunoaște, la solicitarea unei instituții de credit, exceptarea de la aplicarea pct. 1, 2 și 3 a expunerilor înregistrate față de membrii grupului instituției de credit, prevăzuți la pct. 2, care sunt incluși în supravegherea pe bază consolidată căreia i se supune respectiva instituție de credit, în condițiile în care aceasta este efectuată în conformitate cu legislația relevantă din România, Directiva nr. 2000/12/EC sau cu standardele echivalente în vigoare într-o țară terță și, totodată, există măsuri care să asigure repartizarea adecvată a riscurilor în interiorul grupului.

6. Pentru fiecare dintre expunerile de mai jos se va excepta de la aplicarea prevederilor pct. 1, 2 și 3 partea calculată ca diferență între valoarea expunerii respective și rezultatul înmulțirii acesteia cu ponderea aferentă:

a) Pondere 0%

1. elemente de activ constituind creanțe și elemente din afara bilanțului constituind expuneri înregistrate față de administrațiile centrale și băncile centrale ale țărilor din zona A;
2. elemente de activ constituind creanțe și elemente din afara bilanțului constituind expuneri înregistrate față de Comunitățile Europene;
3. elemente de activ constituind creanțe și elemente din afara bilanțului constituind expuneri garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat de administrațiile centrale și băncile centrale din zona A sau de Comunitățile Europene;
4. elemente de activ constituind creanțe și elemente din afara bilanțului constituind expuneri înregistrate față de administrațiile centrale sau băncile centrale din zona B, exprimate și finanțate în moneda națională a împrumutătorului;
5. elemente de activ și elemente din afara bilanțului constituind expuneri garantate, în mod adecvat în opinia Băncii Naționale a României, printr-un colateral sub formă de titluri emise de administrațiile centrale, băncile centrale din zona A sau Comunitățile Europene ori sub formă de depozite în numerar plasate la instituția împrumutătoare, certificate de depozit sau instrumente similare emise de instituția împrumutătoare și încredințate acesteia.

b) Pondere 20%

1. elemente de activ constituind creanțe și elemente din afara bilanțului constituind expuneri înregistrate față de instituțiile de credit din zona A, dar care nu constituie fonduri proprii ale acestor instituții;
2. elemente de activ constituind creanțe și elemente din afara bilanțului constituind expuneri înregistrate față de instituțiile de credit din zona B, cu scadență reziduală mai mică sau egală cu un an, dar care nu constituie fonduri proprii ale acestor instituții.
3. elemente de activ constituind creanțe și elemente din afara bilanțului constituind expuneri înregistrate

față de administrațiile regionale sau locale din zona A;

4. elemente de activ constituind creanțe și elemente din afara bilanțului constituind expuneri garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat de către administrațiile regionale sau locale din zona A.

c) Pondere 50%

1. împrumuturi garantate, în mod adecvat în opinia Băncii Naționale a României, cu ipotecă în favoarea instituției de credit, de ranguri superioare ipotecilor înlocuite în favoarea altor creditori asupra proprietății rezidențiale; totuși valoarea exceptată nu va putea depăși 50% din valoarea proprietății rezidențiale. Valoarea proprietății va fi calculată, pe baza unor criterii de evaluare rigurose definite prin dispoziții legislative, reglementări sau prin prevederi administrative, care, în opinia Băncii Naționale a României, sunt considerate adecvate. Evaluarea va fi efectuată cel puțin o dată pe an. În aplicarea prezentului punct, prin proprietate rezidențială se înțelege acel spațiu rezidențial care este sau va fi ocupat ori dat cu chirie de către împrumutat;
2. împrumuturi garantate, în mod adecvat în opinia Băncii Naționale a României, cu participării în societăți finlandeze din domeniul locativ care funcționează în conformitate cu Legea finlandeză privind societățile din domeniul locativ din 1991 sau cu legislația echivalentă ulterioară;
3. elementele din afara bilanțului cu risc moderat, menționate în anexa nr. I.

d) Pondere 100%

1. expunerile din elemente de activ și elemente din afara bilanțului, care nu sunt menționate mai sus.
7. În cazul în care o expunere față de un client este garantată de o terță parte, instituțiile de credit pot considera expunerea ca fiind asumată față de terță parte și nu față de client, dacă expunerea este garantată, în mod adecvat în opinia Băncii Naționale a României, direct, expres, irevocabil și necondiționat de către această terță parte.

ARTICOLUL 10

Supravegherea expunerilor mari pe bază consolidată și pe bază individuală

Respectarea obligațiilor prevăzute la art. 8 și 9 va fi monitorizată pe bază individuală și consolidată, în conformitate cu normele Băncii Naționale a României care stabilesc regulile generale de consolidare.

CAPITOLUL IV

Dispoziții specifice rețelelor cooperatiste de credit

ARTICOLUL 11

Supravegherea solvabilității și expunerilor mari

În cazul rețelelor cooperatiste de credit, supravegherea pe bază individuală a solvabilității și expunerilor mari ale cooperativelor de credit va fi efectuată de către casa centrală a acestora.

În acest scop casa centrală va emite norme care vor fi elaborate pe baza principiilor prevăzute de prezentele norme și care vor fi transmise spre avizare Băncii Naționale a României.

Supravegherea pe bază individuală și, dacă este cazul, consolidată a solvabilității și expunerilor mari ale caselor

centrale ale rețelelor cooperatiste de credit se realizează de către Banca Națională a României în conformitate cu metodele stabilite în prezentele norme, în normele Băncii Naționale a României care stabilesc regulile generale de consolidare, precum și în normele Băncii Naționale a României care stabilesc regulile contabile de consolidare.

Supravegherea fiecărei rețele cooperatiste de credit se realizează de către Banca Națională a României pe baza situației financiare agregate întocmite de către casa centrală a acestora în conformitate cu normele Băncii Naționale a României care stabilesc regulile contabile de consolidare.

ARTICOLUL 12

Cerințe de raportare la nivelul rețelelor cooperatiste de credit

Pe lângă raportările prevăzute la art. 15 și 16, casele centrale ale cooperativelor de credit vor transmite semestrial Băncii Naționale a României — Direcția supraveghere formularele prevăzute în anexele nr. IV și nr. V, întocmite la nivelul rețelei, astfel:

— prin intermediul rețelei de comunicații interbancare, în termen de cel mult 17 zile calendaristice de la sfârșitul perioadei pentru care acestea se întocmesc; și

— în formă letrică, în termen de 20 de zile calendaristice de la sfârșitul perioadei pentru care acestea se întocmesc.

CAPITOLUL V

Dispoziții de aplicare

ARTICOLUL 13

Atribuții ale Băncii Naționale a României

În scopul aplicării prezentelor norme, Banca Națională a României, prin intermediul Direcției supraveghere, va exercita următoarele atribuții:

a) stabilirea și actualizarea listei cu bursele recunoscute de Banca Națională a României; lista inițială nu va avea caracter exhaustiv, urmând a fi actualizată de către Direcția supraveghere ori de câte ori aceasta va considera necesar sau atunci când, în urma analizei, solicitată de o instituție de credit, aceasta va decide că o bursă care nu este inclusă în lista menționată îndeplinește condițiile prevăzute la art. 2 pct. 10;

b) stabilirea de cerințe în aplicarea prevederilor art. 3 pct. 4 și pct. 5 alin. 2;

c) stabilirea de excepții în aplicarea prevederilor art. 9 pct. 5;

d) avizarea normelor menționate la art. 11 alin. 2.

ARTICOLUL 14

Considerente privind elementele din afara bilanțului

Având în vedere că, în contextul supravegherii pe bază consolidată, aplicarea prezentelor norme presupune o încadrare cât mai uniformă a operațiunilor desfășurate de instituții de credit ce operează pe piețe supuse unor reglementări diferite, în anexa nr. VI a fost prevăzută o listă, cu caracter orientativ, ce conține principalele categorii de elemente din afara bilanțului împreună cu caracteristicile definitorii ale acestora, precum și o serie de considerente privind tratarea acestora din punct de vedere al riscului de credit.

ARTICOLUL 15

Cerințe de raportare a indicatorului de solvabilitate

În aplicarea prevederilor art. 3 pct. 5 alin. 1 instituțiile de credit vor transmite Băncii Naționale a României —

Direcția supraveghere formulele prevăzute în anexa nr. IV, astfel:

— prin intermediul rețelei de comunicații interbancare, în termen de cel mult 17 zile calendaristice de la sfârșitul perioadei pentru care acestea se întocmesc; și

— în formă letrică, în termen de 20 de zile calendaristice de la sfârșitul perioadei pentru care acestea se întocmesc.

ARTICOLUL 16

Cerințe de raportare a expunerilor mari

În aplicarea prevederilor art. 10 instituțiile de credit vor transmite Băncii Naționale a României — Direcția supraveghere formulele prevăzute în anexa nr. V, astfel:

— prin intermediul rețelei de comunicații interbancare, în termen de cel mult 17 zile calendaristice de la sfârșitul perioadei pentru care acestea se întocmesc; și

— în formă letrică, în termen de 20 de zile calendaristice de la sfârșitul perioadei pentru care acestea se întocmesc.

ARTICOLUL 17

Cerințe suplimentare de raportare

Direcția supraveghere poate solicita instituțiilor de credit orice informații suplimentare pe care le consideră relevante pentru scopul supravegherii solvabilității și expunerilor mari. În acest sens, Direcția supraveghere va comunica instituțiilor de credit în cauză toate elementele necesare raportării informațiilor menționate, respectiv formularul de

raportare, modalitatea de transmitere, precum și periodicitatea, dacă este cazul.

CAPITOLUL VI

Dispoziții tranzitorii și finale

ARTICOLUL 18

Sanțiuni și măsuri

Nerespectarea de către instituțiile de credit a prezentelor norme atrage aplicarea sancțiunilor și/sau a măsurilor prevăzute la art. 69 alin. 2 și, respectiv, la art. 70 din Legea nr. 58/1998, cu modificările și completările ulterioare.

ARTICOLUL 19

Intrarea în vigoare

Prezentele norme intră în vigoare la data de 1 iulie 2004, cu excepția dispozițiilor referitoare la supravegherea solvabilității și expunerilor mari pe bază consolidată, care se vor aplica începând cu 1 ianuarie 2005.

ARTICOLUL 20

Norme abrogate

La data intrării în vigoare a prezentelor norme se abrogă Normele Băncii Naționale a României nr. 8/1999 privind limitarea riscului de credit al instituțiilor de credit, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 245 din 1 iunie 1999, cu modificările și completările ulterioare.

Președintele Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României,

Mugur Isărescu,
guvernator

București, 15 decembrie 2003.

Nr. 12.

ANEXA Nr. 1

CLASIFICAREA ELEMENTELOR DIN AFARA BILANȚULUI

Risc maxim:

— garanții având caracter de substitut de credit;
— acceptări;
— andosări de efecte care nu poartă numele altei instituții de credit;

— tranzacții cu recurs;
— scrisori de credit *standby* irevocabile având caracter de substitut de credit;

— angajamente ferme de cumpărare la termen;
— depozite *forward forward*;
— partea neplătită a acțiunilor și titlurilor parțial plătite;
— facilități de credit neutilizate (angajamente de creditare, de achiziționare de titluri sau angajamente de furnizare de facilități de garantare sau acceptare) cu caracter irevocabil și a căror utilizare este certă;

— alte elemente purtătoare de risc maxim.

Risc mediu:

— credite documentare emise și confirmate;
— garanții cunoscute pe plan internațional sub denumirea de *warranties, indemnities* (inclusiv *tender bonds, performance bonds, customs bonds* și *tax bonds*) și alte garanții care nu au caracter de substitut de credit;

— acorduri de vânzare de active cu opțiune de răscumpărare;

— scrisori de credit *standby* irevocabile care nu au caracter de substitut de credit;

— facilități de credit neutilizate (angajamente de creditare, de achiziționare de titluri sau angajamente de furnizare de facilități de garantare sau acceptare) cu o scadență inițială mai mare de un an;

— facilități de emisiune de efecte (*Note Issuance Facilities — NIF*) și facilități reînnoibile de preluare fermă (*Revolving Underwriting Facilities — RUF*);

— alte elemente purtătoare de risc mediu.

Risc moderat:

— credite documentare în care bunurile supuse livrării reprezintă colateral și alte tranzacții care se lichidează de la sine;

— alte elemente purtătoare de risc moderat.

Risc scăzut:

— facilități de credit neutilizate (angajamente de creditare, de achiziționare de titluri sau angajamente de furnizare de facilități de garantare sau acceptare) cu o scadență inițială mai mică sau egală cu un an;

— facilități de credit neutilizate (angajamente de creditare, de achiziționare de titluri sau angajamente de furnizare de facilități de garantare sau acceptare) care pot fi anulate necondiționat în orice moment fără notificare și care sunt acordate de către instituția de credit în mod justificat, în opinia Băncii Naționale a României;

— alte elemente cu risc scăzut.

TRATAREA ELEMENTELOR DIN AFARA BILANȚULUI

1. Metoda abordării prin „marcare la piață“

Etapa (a): prin atașarea valorilor curente de pe piața contractelor (marcarea la piață), se obține costul curent de înlocuire a tuturor contractelor cu valori pozitive.

Etapa (b): pentru a obține valoarea expunerii de credit potențiale viitoare (exceptând contractele *swap* într-o singură

deviză pe rate ale dobânzii variabile — *single-currency „floating/floating“ interest rate swaps* — caz în care va fi calculat numai costul curent de înlocuire), valorile noționalului sau valorile suport sunt înmulțite cu următoarele procente:

Tabel 1^{a,b}

Scadență reziduală ^c	Contracte pe rata dobânzii	Contracte pe cursul de schimb și pe aur	Contracte pe acțiuni	Contracte pe metale prețioase, cu excepția aurului	Contracte pe mărfuri, altele decât metalele prețioase
Până la un an inclusiv	0%	1%	6%	7%	10%
Între 1 și 5 ani inclusiv	0,5%	5%	8%	7%	12%
Peste 5 ani	1,5%	7,5%	10%	8%	15%

a) Contractele care nu se încadrează în nici una dintre cele 5 categorii indicate în acest tabel vor fi tratate ca și contractele pe mărfuri, altele decât metalele prețioase.

b) Pentru contractele care implică schimburi multiple ale principalului, procentele vor fi înmulțite cu numărul de plăți rămase de efectuat în conformitate cu contractul.

c) Pentru contractele structurate astfel încât expunerile rămase, ulterioare datelor de plată specificate, să fie regularizate și la care termenii sunt revizuiți astfel încât valoarea de piață a contractelor la acele date specificate este zero, scadența reziduală va fi egală cu timpul rămas până la următoarea dată de revizuire. În cazul contractelor pe rata dobânzii care îndeplinesc aceste criterii și au o scadență rămasă mai mare de un an, procentul nu va mai fi mai mic de 0,5%.

Etapa (c): costul potențial de înlocuire, obținut ca sumă dintre costul curent de înlocuire și expunerea de credit potențială viitoare, este înmulțit:

— în cazul determinării indicatorului de solvabilitate — cu ponderile de risc alocate pentru contrapartidele relevante prevăzute la art. 6;

— în cazul determinării expunerilor mari — cu ponderile alocate pentru contrapartidele relevante prevăzute la art. 9 pct. 6 și 7, cu excepția ponderilor de 100% care vor fi înlocuite cu ponderi de 50%, avându-se în vedere și prevederile art. 6 pct. 3.

În vederea aplicării acestei metode instituțiile de credit trebuie să se asigure că suma noționalului care trebuie luată în considerare este un etalon adecvat pentru riscul inherent contractului. În cazul în care, de exemplu, contractul permite multiplicarea fluxurilor de numerar, suma noționalului trebuie ajustată pentru a putea lua în considerare efectele multiplicării asupra structurii riscului aceluși contract.

2. Compensare bilaterală contractuală (contracte de novație și alte acorduri de compensare bilaterală)

a) Tipuri de compensare bilaterală recunoscute

În scopul acestui punct prin *contrapartidă* se înțelege orice entitate (inclusiv persoane fizice) care are capacitatea de a încheia un acord de compensare bilaterală contractuală.

Se consideră ca fiind diminuatoare de risc următoarele tipuri de compensări bilaterale contractuale:

- (i) contracte bilaterale de novație între o instituție de credit și contrapartida sa, prin care creanțele și obligațiile reciproce sunt automat amalgamate într-o asemenea manieră încât această novație

stabilește o singură sumă netă de fiecare dată când se aplică novația și astfel creează un singur nou contract obligatoriu din punct de vedere legal care anulează contractele anterioare;

- (ii) alte acorduri bilaterale încheiate între o instituție de credit și contrapartida sa.

b) Condiții de recunoaștere

Se consideră compensarea bilaterală contractuală ca fiind diminuatoare de risc numai în următoarele condiții:

- (i) o instituție de credit trebuie să aibă un acord de compensare bilaterală contractuală cu contrapartida sa, care creează o singură obligație legală, acoperind toate tranzacțiile incluse, astfel încât, în situația în care contrapartida nu își îndeplinește obligațiile datorită incapacității de plată, falimentului, lichidării sau oricărei alte situații similare, instituția de credit va avea dreptul de a primi sau obligația de a plăti numai suma netă a valorilor pozitive și negative, marcate la piață, ale tranzacțiilor individuale incluse;
- (ii) o instituție de credit trebuie să fi făcut disponibile autorității competente considerente legale justificate și scrise, astfel încât, în cazul unui diferend, instanțele competente și autoritățile administrative vor constata, în cazurile descrise la pct. (i), că creanțele și obligațiile instituției de credit vor fi limitate la suma netă, așa cum este descris la pct. (i), sub incidența:
- legii jurisdicției în care contrapartida a fost înființată și, dacă este implicată sucursala străină a unei societăți, de asemenea sub incidența legii jurisdicției în care este localizată sucursala;
 - legii care guvernează tranzacțiile individuale incluse; și
 - legii care guvernează orice contract sau acord necesar efectuării compensării bilaterale contractuale;
- (iii) o instituție de credit trebuie să aibă implementate proceduri care să asigure că validitatea legală a compensării sale bilaterale contractuale este ținută sub observație având în vedere modificările posibile ale legilor relevante.

În cazul în care sunt implicate alte jurisdicții, compensarea bilaterală contractuală trebuie să fie legal validă sub incidența legii fiecărei jurisdicții. Banca Națională a României va recunoaște ca diminuator de risc un acord de compensare bilaterală contractuală, numai dacă acesta este

valid din punct de vedere legal în ambele jurisdicții implicate și dacă este recunoscut de ambele autorități competente implicate.

Banca Națională a României poate accepta considerente legale justificate, în funcție de diferite tipuri de compensări bilaterale contractuale.

Nu poate fi recunoscut ca diminuator de risc nici un contract care conține o prevedere ce permite unei contrapartide care nu se află în incapacitate de plată să facă numai plăți limitate sau să nu facă nici o plată în contul averii contrapartidei aflate în procedură de faliment, chiar dacă aceasta din urmă este creditor net (*walkaway clause*).

Se vor considera ca diminuatoare de risc acordurile de compensare bilaterală contractuală care acoperă contracte pe cursul de schimb cu scadență inițială de până la 14 zile calendaristice inclusiv, contracte *options* vândute sau elemente similare din afara bilanțului la care prevederile prezentei anexe nu se aplică întrucât acestea implică un risc de credit neglijabil sau nu implică risc de credit. Totuși, având în vedere faptul că, în funcție de valoarea de piață pozitivă sau negativă a acestor contracte, includerea lor într-un alt acord de compensare bilaterală poate duce la creșterea sau diminuarea cerințelor de capital, instituțiile de credit vor trebui să aplice un tratament coerent în ceea ce privește utilizarea acordurilor de compensare bilaterală, menționate, la creșterea sau diminuarea cerințelor de capital, în caz contrar acordurile amintite nefiind considerate ca diminuatoare de risc.

c) Efecte ale recunoașterii

(i) Contracte de novație

Ponderarea va fi aplicată de preferat sumelor nete unice stabilite prin contractele de novație, decât sumelor brute implicate. Astfel, în aplicarea metodei prevăzute la pct. 1, la

- etapa (a): costul curent de înlocuire, iar la
- etapa (b): sumele noționale sau valorile suport

pot fi obținute ținându-se cont de contractul de novație.

(ii) Alte acorduri de compensare bilaterală

În aplicarea metodei de la pct. 1:

— la etapa (a) costul curent de înlocuire pentru contractele incluse într-un acord de compensare bilaterală poate fi obținut prin luarea în considerare a costului net de înlocuire ipotetic actual care rezultă din acord; în cazul în care compensarea bilaterală duce la o obligație netă pentru instituția de credit care calculează costul net de înlocuire, costul curent de înlocuire este luat în calcul la valoarea zero;

— la etapa (b) valoarea expunerii de credit potențiale viitoare pentru toate contractele incluse într-un acord de compensare bilaterală poate fi redusă în conformitate cu următoarea ecuație:

$$ECP_{red} = 0,4 \times ECP_{brut} + 0,6 \times RNB \times ECP_{brut}$$

unde:

— ECP_{red} = valoarea redusă a expunerii de credit potențiale viitoare pentru toate contractele cu o contrapartidă dată, incluse într-un acord de compensare bilaterală valid din punct de vedere legal;

— ECP_{brut} = totalul valorilor aferente expunerilor de credit potențiale viitoare pentru toate contractele cu o contrapartidă dată, care sunt incluse într-un acord de compensare bilaterală, valid din punct de vedere legal, și care sunt calculate prin înmulțirea valorilor lor noționale cu procente stabilite în tabelul 1;

— RNB = *raportul net-brut*: calculat de instituția de credit, fie prin:

(i) calcul separat: cota din costul net de înlocuire a tuturor contractelor incluse într-un acord de compensare bilaterală, valid din punct de vedere legal, cu o contrapartidă dată (numărător) și costul de înlocuire brut a tuturor contractelor incluse într-un acord de compensare bilaterală, valid din punct de vedere legal, cu aceeași contrapartidă (numitor); fie prin

(ii) calcul agregat: cota din suma costului net de înlocuire, calculat pe o bază bilaterală pentru toate contrapartidele ținând cont de contractele incluse în acorduri de compensare bilaterală, valide din punct de vedere legal (numărător), și costul brut de înlocuire a tuturor contractelor incluse în acordurile de compensare bilaterală, valide din punct de vedere legal (numitor).

Instituțiile de credit vor utiliza metoda aleasă în mod uniform.

Pentru calculul expunerii de credit potențiale viitoare, corespunzător formulei de mai sus, contractele perfect corespondente care sunt incluse în acordul de compensare bilaterală pot fi luate în considerare ca un singur contract cu un noțional echivalent cu rezultatele nete. Contractele perfect corespondente sunt contracte la termen pe cursul de schimb sau contracte similare în care noționalul este echivalent cu fluxurile de numerar dacă acestea devin scadente la aceeași dată a valutei și sunt exprimate total sau parțial în aceeași deviză.

ANEXA Nr. III

TIPURI DE ELEMENTE DIN AFARA BILANȚULUI

1. Contracte pe rata dobânzii

- a) contracte *swap* într-o singură deviză pe rata dobânzii (*single-currency interest rate swaps*);
- b) contracte *swap* de bază (*basis-swaps*);
- c) *forward rate agreements (FRA)*;
- d) contracte *futures* pe rata dobânzii (*interest-rate futures*);
- e) contracte *options* pe rata dobânzii, cumpărate (*interest-rate options purchased*);
- f) alte contracte de natură similară.

2. Contracte pe cursul de schimb și contracte pe aur:

- a) contracte *swap* în devize diferite pe rata dobânzii (*cross-currency interest rate swaps*);
- b) contracte *forward* pe cursul de schimb (*forward foreign-exchange contracts*);

- c) contracte *futures* pe devize (*currency futures*);
- d) contracte *options* pe devize, cumpărate (*currency options purchased*);
- e) alte contracte de natură similară;
- f) contracte pe aur de natură similară celor de la lit. a)–e).

3. Contracte de natură similară celor de la pct. 1 lit. a)–e) și pct. 2 lit. a)–d) privind alte elemente de referință sau indici, referitoare la:

- a) acțiuni;
- b) metale prețioase, cu excepția aurului;
- c) mărfuri, altele decât metalele prețioase;
- d) alte contracte de natură similară.

Situația privind solvabilitatea

Cod raportare: []
 Data raportării: [/ /]
 Denumirea instituției de credit raportoare:
 Entități incluse în perimetrul de consolidare:²

Nr. crt.	Denumire
0	1

Tabel 1*

Ponderi	Elemente din afara bilanțului	- mil. lei -	
		Valoarea elementelor din afara bilanțului	Valoarea ponderată a elementelor din afara bilanțului
1	2	3	4
100%	Risc maxim		
	Garanții având caracter de substituit de credit		
	Acceptări		
	Andosări de efecte care nu poartă numele altei instituții de credit		
	Tranzacții cu recurs		
	Scrisori de credit <i>standby</i> irevocabile având caracter de substituit de credit		
	Angajamente ferme de cumpărare la termen		
	Depozite <i>forward forward</i>		
	Partea neplătită a acțiunilor și titlurilor parțial plătite		
	Facilități de credit neutilizate (angajamente de creditare, de achiziționare de titluri, sau angajamente de furnizare de facilități de garantare sau acceptare) cu caracter irevocabil și a căror utilizare este certă		

1 Codul raportării - cod alfanumeric, stabilit de către instituția de credit raportoare, care să permită identificarea în mod unic a unei raportări în cazul în care aceasta este transmisă pe suport hârtie. Astfel, codul va fi alocat în funcție de data raportării, denumirea instituției de credit raportoare și perimetrul de consolidare și va fi înscris pe fiecare dintre paginile raportării.

2 În cazul raportărilor întocmite la nivelul rețelelor cooperatiste de credit de către casele centrale ale acestora, se va citi "Organizații cooperatiste de credit din cadrul rețelei".

3) Anexa nr. IV este reprodusă în facsimil.

Cod raportare: { } [

	Alte elemente purtătoare de risc maxim	
50%	Risc mediu	
	Credite documentare emise și confirmate	
	Garantii cunoscute pe plan internațional sub denumirea de <i>warranties, indemnities</i> (inclusiv <i>tender bonds, performance bonds, customs bonds și tax bonds</i>) și alte garanții care nu au caracter de substituit de credit	
	Acorduri de vânzare de active cu opțiune de răscumpărare	
	Scrisori de credit <i>standby</i> irevocabile care nu au caracter de substituit de credit	
	Facilități de credit neutilizate (angajamente de creditare, de achiziționare de titluri, sau angajamente de furnizare de facilități de garantare sau acceptare) cu o scadență inițială mai mare de un an	
	Facilități de emisiune de efecte (<i>Note issuance facilities - NIF</i>) și facilități reînnoibile de preluare fermă (<i>Revolving underwriting facilities - RUF</i>)	
	Alte elemente purtătoare de risc moderat	
20%	Risc moderat	
	Credite documentare în care bunurile supuse livrării reprezintă colateral și alte tranzacții care se lichidează de la sine	
	Alte elemente purtătoare de risc moderat	
0%	Risc scăzut	
	Facilități de credit neutilizate (angajamente de creditare, de achiziționare de titluri, sau angajamente de furnizare de facilități de garantare sau acceptare) cu o scadență inițială mai mică sau egală cu un an sau care pot fi anulate necondițional în orice moment fără notificare	
	Alte elemente cu risc scăzut	
	Total	

*Tabelul reprezintă situația agregată a informațiilor rezultate în urma aplicării primei etape prevăzute la art.6 pct.2.

Tabel 2*

		- mil. lei -
Tipuri de contracte		Cost curent de înlocuire
1		2
1. Contracte pe rata dobânzii:		
a)	contracte <i>swap</i> într-o singură valută pe rata dobânzii (<i>single-currency interest rate swaps</i>)	
b)	contracte <i>swap</i> de bază (<i>basis-swaps</i>)	
c)	<i>forward rate agreements (FRA)</i>	
d)	contracte <i>futures</i> pe rata dobânzii (<i>interest-rate futures</i>)	
e)	contracte <i>options</i> pe rata dobânzii, cumpărate (<i>interest-rate options purchased</i>)	

Cod raportare: [.....]

f)	alte contracte de natură similară	
2. Contracte pe cursul de schimb și contracte pe aur:		
a)	contracte <i>swap</i> în devalize diferite pe rata dobânzii (<i>cross-currency interest rate swaps</i>)	
b)	contracte <i>forward</i> pe cursul de schimb (<i>forward foreign-exchange contracts</i>)	
c)	contracte <i>futures</i> pe devalize (<i>currency futures</i>)	
d)	contracte <i>options</i> pe devalize, cumpărate (<i>currency options purchased</i>)	
e)	alte contracte de natură similară	
f)	contracte pe aur de natură similară celor de la lit. (a) la (e)	
3. Contracte de natură similară celor de la punctul 1 lit. (a) la lit. (d) privind alte elemente de referință sau indici, referitoare la:		
a)	acțiuni	
b)	metale prețioase cu excepția aurului	
c)	mărfuri altele decât metalele prețioase	
d)	alte contracte de natură similară	
Total		

* Tabelul reprezintă situația agregată a informațiilor rezultate în urma aplicării etapei a) prevăzută la pct.1 din cadrul Anexei II.

Tabel 3*

Scadență reziduală	Contracte pe rata dobânzii			Contracte pe cursul de schimb și pe aur			Contracte pe acțiuni			Contracte pe metale prețioase cu excepția aurului			Contracte pe mărfuri altele decât metalele prețioase			Total expuneri de credit potențiale viitoare
	%	Valoare noțională sau valoare suport	Valoare expunere de credit potențială viitoare	%	Valoare noțională sau valoare suport	Valoare expunere de credit potențială viitoare	%	Valoare noțională sau valoare suport	Valoare expunere de credit potențială viitoare	%	Valoare noțională sau valoare suport	Valoare expunere de credit potențială viitoare	Valoare noțională sau valoare suport	Valoare expunere de credit potențială viitoare		
															1	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Până la un an inclusiv	0			1			6			7			10			
Între 1 și 5 ani inclusiv	0,5			5			8			7			12			
Peste 5 ani	1,5			7,5			10			8			15			
Total	X			X			X			X			X			

- mil. lei -

* Tabelul reprezintă situația agregată a informațiilor rezultate în urma aplicării etapei b) prevăzute la pct.1 din cadrul Anexei II.

Cod raportare: [.....]

Tabel 4*

- mil. lei -

Ponderi de risc	Elemente de activ	Valoarea elementelor de activ		Valoarea ponderată a elementelor din afara bilanțului		Valoarea costurilor potențiale de înlocuire	
		Valoarea ajustată în funcție de contrapartidă	3	4	5	6	7
1	2						
0%	1. numerar și elemente echivalente						
	2. elemente de activ constituind creanțe asupra administrațiilor centrale și băncilor centrale din zona A						
	3. elemente de activ constituind creanțe asupra Comunităților Europene						
	4. elemente de activ constituind creanțe garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat de către administrațiile centrale și băncile centrale din zona A sau de Comunitățile Europene						
	5. elemente de activ constituind creanțe asupra administrațiilor centrale și băncilor centrale din zona B, exprimate și finanțate în moneda națională a împrumutatului						
	6. elemente de activ constituind creanțe garantate în mod direct, expres, irevocabil și necondiționat de către administrațiile centrale și băncile centrale din zona B, exprimate și finanțate în moneda națională comună garantului și împrumutatului						
	7. elemente de activ garantate, în mod adecvat în opinia Băncii Naționale a României, printr-un colateral sub formă de titluri emise de administrațiile centrale sau de băncile centrale din zona A, sau de titluri emise de Comunitățile Europene, sau de depozite în numerar plasate la instituția împrumutătoare, sau de certificate de depozit sau de instrumente similare emise de către instituția împrumutătoare și încredințate acesteia						
	8. elemente de activ deduse din fondurile proprii						
20%	1. elemente de activ constituind creanțe asupra BEI						
	2. elemente de activ constituind creanțe asupra băncilor multilaterale de dezvoltare						

Cod raportare: { }

Tabel 5

Numărător: Fonduri proprii		- mil. lei -
Numitor: Totalul activelor și elementelor din afara bilanțului, ajustate în funcție de risc (Tabelul 4: Total col. 4 + Total col. 6 + Total col. 8)		
Indicatorul de solvabilitate: minim 12% (Numărător * 100 / Numitor)		

Tabel de corelații

Nr. crt.	Corelații
1	Tabel 1: col.4 = Tabel 1: col.1 * col.3
2	Tabel 1: Total col.4 = Tabel 4: Total col.5
3	Tabel 3: col.4 = Tabel 3: col.2 * col.3
4	Tabel 3: col.7 = Tabel 3: col.5 * col.6
5	Tabel 3: col.10 = Tabel 3: col.8 * col.9
6	Tabel 3: col.13 = Tabel 3: col.11 * col.12
7	Tabel 3: col.16 = Tabel 3: col.14 * col.15
8	Tabel 3: col.17 = Tabel 3: col.4 + col.7 + col.10 + col.13 + col.16
9	Tabel 2: Total col.2 + Tabel 3: Total col.17 = Tabel 4: Total col.7
10	Tabel 4: Total col.3 = Total active bilanțiere
11	Tabel 4: col.4 = Tabel 4: col.1 * col.3
12	Tabel 4: col.6 = Tabel 4: col.1 * col.5
13	Tabel 4: col.8 = Tabel 4: col.1 * col.7

Conducătorul instituției de credit,
.....
(numele, prenumele și semnătura)

Întocmit de :
Numele și prenumele :
Telefon/interior :

**Situația
privind expunerile mari**

Cod raportare: []

Data raportării: [/ /]

Denumirea instituției de credit raportoare:

Entități incluse în perimetrul de consolidare: ¹

Nr. crt.	Denumire
0	1

- mil. lei -				
Fonduri proprii (FP)	10% din fondurile proprii	20% din fondurile proprii	25% din fondurile proprii	800% din fondurile proprii

- mil. lei -								
Nr. crt.	Cod*	Denumire	'Un singur debitor'	Expunere mare	Expunere exceptată de la aplicarea limitelor, potrivit art.9 pct.5 și pct.6	Expunere supusă limitării		Limita aplicabilă**
						valoare absolută (col. 3 - col. 4)	% din FP	
0	1	2	3	4	5	6	7	
TOTAL								800%

¹ În cazul raportărilor întocmite la nivelul rețelelor cooperatiste de credit de către casele centrale ale acestora, se va citi "Organizații cooperatiste de credit din cadrul rețelei:"

* Rubrica va fi completată cu coduri care vor fi stabilite de către instituția de credit astfel încât acestea să permită identificarea unică a fiecărui "un singur debitor"

** Rubricile acestei coloane vor fi completate cu următoarele valori:

"20%" - în cazul în care se aplică prevederile art.9 pct.2 și nu se aplică prevederile art.9 pct.5 sau

- în cazul în care se aplică prevederile art.9 pct.5 iar "un singur debitor" are în componență și un membru/membrii de alt tip decât cei menționați la art.9 pct.2

"25%" - în cazul în care se aplică prevederile art.9 pct.1 iar "un singur debitor" nu are în componență nici un membru/membrii de tipul celor menționați la art.9 pct.2

"800%" - în cazul în care se aplică prevederile art.9 pct.5 iar "un singur debitor" are în componență exclusiv un membru/membrii de tipul celor menționați la art.9 pct.2

Cod raportare: [.....]

**Structura
grupurilor care reprezintă 'un singur debitor'
față de care instituția de credit înregistrează expuneri mari**

Nr. crt	'Un singur debitor'		Debitori din componența grupului	
	Cod*	Denumire	Nr. crt	Cod** Denumire
0	1	2	3	4 5

Conducătorul instituției de credit,

.....

(numele, prenumele și semnătura)

Întocmit de :

Numele și prenumele :

Telefon/interior :

* Rubrica va fi completată cu coduri care vor fi stabilite de către instituția de credit astfel încât acestea să permită identificarea unică a fiecărui grup de clienți reprezentând 'un singur debitor'

** Rubrica va fi completată cu coduri care vor fi stabilite de către instituția de credit astfel încât acestea să permită identificarea unică a fiecărui client din cadrul unui grup de clienți reprezentând 'un singur debitor'

SECȚIUNEA 1

Glosar de termeni

I. Garanții și obligații contingente similare

Acestea sunt cele mai tradiționale expuneri extrabilanțiere, prin care o instituție de credit a subscris obligațiile unei terțe părți asumându-și riscul. Neonorarea obligațiilor de plată de către contrapartida în numele căreia a fost scrisă garanția poate declanșa o pierdere imediată sau, mai uzual, va rezulta în achiziția unei creanțe substandard, respectiv care este foarte probabil să genereze pierderi. Multe dintre aceste operațiuni sunt substituite directe de credit. Exemple și definiții ale celor mai tipice tipuri de expuneri din această categorie sunt prezentate mai jos.

1. *Garanție*: o operațiune a unei instituții de credit de a-și asuma obligațiile curente ale unei terțe părți și de a duce la îndeplinire aceste obligații în cazul în care partea terță nu reușește respectarea obligațiilor sale.

2. *Acceptări*: o obligație a unei instituții de credit de a plăti la scadență valoarea nominală a unei cambii, în mod normal, când aceasta acoperă vânzarea unor bunuri.

3. *Tranzacții cu recurs*: un aranjament prin care o instituție de credit vinde un credit sau un alt activ din portofoliul său către o terță parte, dar reține o obligație prin care își asumă riscul de credit în cazul în care împrumutul nu își respectă obligațiile de plată ori în cazul în care valoarea activului se deteriorează. Tipic, aceste aranjamente implică vânzarea activului aflat în prealabil în proprietatea instituției de credit („activ vândut cu recurs”). Ele pot, de asemenea, să ia forma contractelor *options* de vânzare, unde deținătorul activului este îndreptățit să retrocedeze instituției de credit activul, dacă, de exemplu, calitatea de credit a acestuia se deteriorează.

4. *Scrisori de credit stand-by*: o obligație a instituției de credit față de un beneficiar determinat de a executa sau de a oferi o compensație rezultată din prevederile contractelor suport la care acestea se referă, dacă clientul instituției de credit nu este capabil să le îndeplinească. Contractele suport pot implica operațiuni financiare sau nefinanciare, ca de exemplu: plata instrumentului de debit al clientului, livrarea mărfii sau finalizarea unui contract de construcție. Aria obligațiilor incluse în această sferă poate fi foarte largă, de la o garanție convențională până la angajamentul de a prelua un instrument de debit. Dacă clientul nu îndeplinește obligațiile, instituția de credit poate avea un drept preferențial asupra activelor lui.

5. *Scrisori de credit documentar*: o scrisoare de credit care garantează plata de către emitent sau instituția de credit inițiatore în favoarea unui exportator în schimbul prezentării documentelor de transport și a altor documente. În cazul emiterii acesteia de către instituția de credit a importatorului, aceasta poate fi „confirmată” de către instituția de credit a exportatorului. Confirmarea oferă o garanție adițională de plată. În Statele Unite ale Americii aceste instrumente sunt cunoscute mai ales sub numele de „scrisori de credit comerciale”.

6. *Warranties și indemnities*: o contragarantie oferită de o instituție de credit prin care clientul va plăti o sumă compensatorie dacă bunurile livrate sau serviciile (inclusiv contracte financiare) prestate unei terțe părți nu îndeplinesc condițiile specifice din contract (de exemplu *performance bonds*). De asemenea, acestea includ orice garanție generală că un client va plăti unei terțe părți în anumite situații, de exemplu *custom bonds* și *tax bonds*.

7. *Andosări*: o garanție (sau *warrant*) de a plăti, la scadență, valoarea nominală a unei cambii (de exemplu prin andosare în aval). Unele tipuri de andosări folosite în unele țări sunt de fapt acceptări. Totuși, a devenit normal în multe țări ca, atunci când o cambie este scontată în piață, vânzătorul să adauge andosarea lui. În cazul falimentului celorlalte părți (trăgătorul, trasul și andosanții anteriori, dacă au existat), andosantului, în calitatea lui de fost deținător al cambiei, i se poate cere să execute plata cambiei.

II. Angajamente

În acest caz o instituție de credit se angajează la o tranzacție viitoare care în mod normal va duce la achiziționarea de către instituția de credit a unei expuneri de credit (fie un activ sau posibil o garanție) la o dată viitoare. În anumite cazuri angajamentul este obligatoriu pentru ambele părți și poate exista o dată predeterminată la care acesta trebuie exercitat. În alte cazuri angajamentul este obligatoriu doar pentru instituția de credit, iar contrapartida poate să aleagă dacă sau când să ceară instituției de credit să își ducă la îndeplinire angajamentul. În cazul acestor angajamente instituția de credit va fi solicitată să avanseze fonduri sau să ofere o garanție în situațiile în care alte părți au refuzat să o facă (de exemplu, *RUF*-uri). În cele din urmă, există și angajamente mai puțin obligatorii atunci când o instituție de credit a deschis o linie de credit sau o facilitate de *overdraft*, dar are dreptul să retragă această facilitate în anumite cazuri (în special în cazul în care bonitatea potențialului client s-a deteriorat).

Totuși, delimitarea dintre diferitele tipuri de angajamente, în special cele care sunt în practică irevocabile și cele care pot fi revocate de către instituția de credit, poate fi neclară.

a) Angajamente irevocabile

1. *Acorduri de vânzare și răscumpărare de active (repo)*: un aranjament prin care o instituție de credit vinde unei terțe părți un împrumut, titlu sau activ fix cu angajamentul de a răscumpăra activul după o anumită perioadă de timp sau ca urmare a producerii unui eveniment.

2. *Angajamente ferme de cumpărare la termen*: un angajament de a cumpăra un împrumut, titlu sau activ fix la o dată viitoare specificată, de regulă în condiții prestabilite.

3. *Depozite forward forward*: un acord între două părți, prin care una va plăti și cealaltă va primi o rată de dobândă convenită, aferentă unui depozit care va fi plasat în viitor de către una dintre părți la cealaltă la o anumită dată predeterminată. Asemenea depozite se deosebesc de *FRA*-uri prin faptul că, în cazul depozitelor *forward forward*, depozitele sunt efectiv plasate.

4. *Ațiuni și titluri parțial plătite*: în situația în care numai o parte din prețul de emisiune sau valoarea nominală a unui titlu cumpărat a fost subscrisă, iar emitentul poate solicita plata părții rămase (sau a unei rate ulterioare), fie la o dată prestabilă la momentul emisiunii, fie la o dată nespecificată din viitor.

5. *Facilități stand-by*: un angajament irevocabil de creditare la solicitarea împrumutatului, în conformitate cu facilitățile acordate. În această categorie se includ facilități bancare *stand-by (bank stand-by facilities)* și, în Statele Unite ale Americii, linii de credit reînnoibile irevocabile (*irrevocable revolving lines of credit*).

6. *Facilități de emisiune de efecte (Note Issuance Facilities — NIF)* și *facilități reînnoibile de preluare fermă (Revolving Underwriting Facilities — RUF)*: un aranjament prin care un împrumutat poate atrage fonduri până la o limită prescrisă de-a lungul unei perioade prin emisiuni repetate pe piață, de exemplu bilete la ordin cu scadență

la 3 sau 6 luni. Dacă, la orice moment dat, instrumentele de debit nu pot fi plasate pe piață la un preț minim, un grup care subscrie se obligă să le cumpere la un preț prestabilit. Riscul posibil pentru instituții de credit rezultă din rolul pe care și-l asumă prin subscrierea unei asemenea emisiuni. Există multe variante de *RUF*-uri incluzând *RUF*-uri transferabile (*Transferable Revolving Underwriting Facilities — TRUFs*) și facilități cu componente multiple (*Multiple Component Facilities*) prin care împrumutul poate atrage fonduri într-o varietate de moduri (inclusiv *Euro-notes*, avansuri și acceptări bancare pe termen scurt). O facilitate de certificate de depozit *Roly—Poly* (*Roly—Poly CD facility*) implică emiterea de certificate de depozit pe o bază similară *NIF*-urilor.

b) Angajamente revocabile

1. *Linii de credit revocabile* (*Credit Lines*): o facilitate de linie de credit pentru care instituția de credit nu s-a angajat ferm, deschisă de către aceasta în favoarea unei alte instituții de credit sau unui client.

2. *Facilități de overdraft neutilizate revocabile* (*Undrawn Overdraft Facilities*): facilități revizibile de acordare de împrumuturi, instituția de credit având posibilitatea de a retrage angajamentul.

III. **Tranzacții pe curs de schimb, rată a dobânzii și indici bursieri**

Acestea sunt reprezentate, în principal, de contracte ce au la bază rata dobânzii, cursul de schimb sau indicii bursieri, în cele mai multe cazuri purtătoare de obligații pentru ambele părți, iar în unele cazuri exercitabile numai la inițiativa unei părți (de exemplu contracte *options*). Cu excepția *swap*-urilor pe devize, în general, nu sunt implicate transferuri ale principalului. În cazul în care tranzacția este neacoperită (respectiv, este destinată în mod deliberat pentru a deschide o expunere) sau acoperită (pentru a neutraliza o poziție), instituția de credit este vulnerabilă față de bonitatea contrapartidei (abilitatea de a-și îndeplini obligațiile contractuale) și va fi expusă față de o expunere neașteptată și neintenționată în cazul în care contrapartida nu își îndeplinește obligațiile. Această expunere poate fi măsurată teoretic în termeni ai costului de înlocuire a fluxurilor de numerar nerealizate ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către contrapartidă.

1. *Tranzacții forward pe curs de schimb* (*Forward foreign exchange transactions*): un contract prin care urmează să se plătească și să se primească sume specificate dintr-o deviză în schimbul alteia, la o dată viitoare și la o rată de schimb prestabilită. Înrautățirea situației financiare a uneia dintre părți înainte de scadență expune cealaltă parte la un risc de schimb.

2. *Swap-uri de devize și pe rata dobânzii* (*Currency and interest-rate swaps*): într-un *swap* de devize două părți convin contractual să schimbe fluxurile de numerar — de valoare prezentă netă egală — ale anumitor active sau obligații care sunt exprimate în monede diferite. În *swap*-ul pe rata dobânzii clasic (cunoscut sub denumirea *plain vanilla*) două părți convin contractual să schimbe plăți ale dobânzii (și uneori ale principalului) aferente aceleiași sume de îndatorare și cu aceleași date de plată, una dintre părți efectuând plăți ale dobânzii la o rată fixă în schimbul plății dobânzii, la o rată variabilă, efectuată de cealaltă parte, și invers. *Swap*-urile de bază (*Basis Swaps — swap-uri de rate variabile bazate pe diferiți indici, de exemplu prime against LIBOR*) și *swap*-urile pe rata dobânzii și în devize combinate (*cross-currency interest-rate swaps, cunoscute și sub denumirea circus swaps*) sunt, de asemenea, comune și există numeroase variații care conduc la tranzacții *swap* de o mare complexitate, ce implică mai multe

contrapartide. Instituțiile de credit acționează în mod frecvent ca intermediari între participanții la aceste tranzacții și fie garantează fiecare participant împotriva riscului de neplată al celuilalt, fie îndeplinește rolul de contrapartidă pentru fiecare dintre participanți. În unele cazuri instituțiile de credit pot opta să transforme structura portofoliului de devize sau rate ale dobânzii prin încheierea de tranzacții *swap* fără încheierea unei alte tranzacții de contrabalansare cu o altă parte. Riscurile apar pentru instituțiile de credit ca urmare a deschiderii de poziții prin încheierea de astfel de tranzacții *swap* și ca urmare a posibilității ca neonorarea obligațiilor de plată ale contrapartidei să conducă la apariția de expuneri neașteptate sau neprevăzute, din cursul de schimb sau din rata dobânzii, pe durata operațiunii de *swap*.

3. *Contracte futures pe devize* (*Currency futures*): acestea sunt contracte tranzacționate la bursă cu scopul livrării unei sume standardizate dintr-o anumită deviză la o dată viitoare prestabilită. Prețul pentru acea deviză este convenit în ziua în care contractul este cumpărat sau vândut. Ca și în cazul contractelor *forward*, câștigurile sau pierderile sunt înregistrate ca rezultat al fluctuațiilor ulterioare ale devizei. Spre deosebire de piețele *forward*, contractele *futures* sunt tranzacționabile reflectând standardizarea mărimii contractului, a caracteristicilor și a datei de livrare. Bursele solicită zilnic marcarea la piață a câștigurilor și pierderilor.

4. *Contracte options pe devize* (*Currency Options*): un contract *options* permite deținătorului să schimbe (sau să aleagă să nu schimbe) o anumită sumă dintr-o deviză pentru o altă la o rată prestabilită, de-a lungul unei anumite perioade de timp în viitor. În cazul instituției care emite contractul *options*, riscul constă în expunerea sa față de fluctuații ale cursului de schimb între cele două devize (un risc de piață). Pentru o instituție de credit care achiziționează un contract *options*, riscul constă în capacitatea contrapartidei de a-și onora obligația (un risc de credit). Contractele *options* pot fi contractate direct între contrapartide la buna înțelegere (*over the counter — OTC*) sau prin burse recunoscute. Acestea din urmă au termene și date de livrare standardizate și sunt tranzacționabile.

5. *Contracte FRA* (*Forward rate agreements*): un contract între două părți care este similar cu un depozit *forward forward*, cu excepția faptului că la scadență nici un depozit nu este plasat de una dintre părți la cealaltă, de fapt având loc doar o decontare în numerar a diferenței dintre rata dobânzii stabilită în contract și rata dobânzii curentă pe piață.

6. *Contracte futures pe rata dobânzii* (*Interest rate futures*): acestea sunt similare cu contractele *futures* pe devize, cu excepția faptului că aceste contracte se referă la livrarea unui număr standardizat dintr-un anumit titlu, de obicei certificate de trezorerie, obligațiuni guvernamentale și certificate de depozit bancare. Câștigurile sau pierderile sunt înregistrate ca rezultat al modificărilor succesive ale ratei dobânzii.

7. *Contracte options pe rata dobânzii* (*Interest rate options*): contracte similare cu contractele *options* pe devize. Cumpărătorul contractului *options* are dreptul (dar nu și obligația) să se fixeze la un nivel predeterminat al ratei dobânzii pe o perioadă în viitor (în mod obișnuit dobânda LIBOR sau prețul unui titlu al Trezoreriei S.U.A.). La fel ca și în cazul contractelor *options* pe devize, acest instrument poate fi tranzacționat fie pe o piață la buna înțelegere (*OTC*), fie pe o bursă (în acest ultim caz ele sunt exprimate fie ca un contract *options* pe un titlu sau pe un contract *futures*). Cumpărătorul unui contract *options* pe rata

dobânzii este expus față de capacitatea contrapartidei de a-și îndeplini obligațiile contractuale. Emitentul contractului *options* pe rata dobânzii este expus la modificările ratei dobânzii. Unele contracte *options* pe rata dobânzii sunt vândute ca pachete de produse împreună cu alte instrumente ale pieței de capital, de exemplu *FRN-uri (Floating rate notes)* limitative, respectiv unde există o limită superioară absolută a ratei dobânzii plătitibile la un *FRN*. Garanțiile pe rata dobânzii (*Interest rate guaranties — IRG*), cunoscute și sub denumirea de *acorduri limitative pe rata dobânzii (interest rate capping agreements)*, sunt, de asemenea, o formă de contracte *options* pe rata dobânzii. În aceste acorduri, o instituție, contra unui comision, garantează rata dobânzii unui împrumut care poate fi acordat de o altă instituție. Un contract de tip „bandă” (*collar*) este similar cu un contract „la limită” (*cap*), cu deosebirea că rata dobânzii este supusă unei limite atât superioare, cât și inferioare. *IRG*-urile pot, de asemenea, să fie vândute independent de un împrumut suport și pot fi emise fie ca o garanție a împrumutatului, fie a împrumutătorului.

8. *Contracte futures pe indici bursieri (Stock index futures)*: contracte similare cu cele *futures* pe devize și rata dobânzii, cu excepția faptului că elementul suport al contractului este un indice bursier (de exemplu *S&P* sau *Financial Times*). Câștigurile sau pierderile sunt înregistrate ca rezultat al modificărilor valorii indicelui.

9. *Contracte options pe indici bursieri (Stock index options)*: contracte similare cu contractele *options* pe devize și rata dobânzii, cu diferența că contractele *options* pe indici bursieri sunt în general instrumente tranzacționate la bursă, chiar dacă în principiu nu există nici un motiv pentru care acestea să nu poată fi tranzacționate și pe piețe la buna înțelegere (*OTC*). Contractul *options* dă dreptul cumpărătorului să obțină un profit în numerar rezultat din evoluția unui anumit indice bursier sau să cumpere ori să vândă un contract *futures* pe indici bursieri (contract *options* pe *futures — futures options*).

SECȚIUNEA a 2-a

Considerente privind tratarea elementelor din afara bilanțului din punct de vedere al riscului de credit

I. Garanții și obligații contingente similare

1. *Garanțiile și acceptările* (care, în unele țări, sunt raportate în bilanț) sunt obligații prin care o instituție de credit își asumă riscul aferent unei terțe părți. Astfel, acestea sunt privite ca substitute directe de credit, iar riscul de credit este echivalent celui aferent unui împrumut acordat împrumutatului final sau trasului instrumentului în cazul unei acceptări (risc maxim).

2. *Tranzacțiile cu recurs*, prin care o instituție de credit reține riscul de credit aferent activului vândut către o terță parte, au devenit recent din ce în ce mai semnificative pe măsură ce instituțiile de credit au fost constrânse să respecte cerințe de capital mai stringente și, ca o consecință, au căutat să înlăture active din bilanț. Acolo unde vânzătorul reține riscul de credit, aceste instrumente sunt considerate a fi încadrate în categoria de risc maxim. În unele țări activele vândute cu posibilitate de răscumpărare trebuie să fie raportate în bilanțul instituției de credit vânzătoare.

3. În mod particular, instituțiile de credit din America de Nord înregistrează expuneri foarte mari în afara bilanțului sub forma *scrisorilor de credit stand-by*. Asemenea instrumente pot îndeplini diferite funcții, cele mai întâlnite fiind menționate în glosar. Aceste funcții iau fie forma garanțiilor, unde, de exemplu, un împrumutat, care nu este

de prim rang, utilizează numele unei instituții de credit pentru a emite instrumente de debit (*comercial paper*) în condiții de prim rang, fie sub formă de *warranties, indemnities* și *performance bonds*. Este necesară astfel efectuarea unei deosebiri între astfel de instrumente, din punct de vedere al funcțiilor lor, și considerând pe cele cu caracter de garanții ca purtând risc de credit maxim, iar pe cele cu caracter de *warranties, indemnities* și *performance bonds* ca purtând risc de credit mediu.

4. Principala dificultate în ceea ce privește *scrisorile de credit documentar* (scrisori de credit comercial în S.U.A.) constă în stabilirea nivelului necesar de provizioane, dacă este cazul, pentru a răspunde scadențelor în general scurte ale acestor expuneri, precum și colateralului care le garantează în mod uzual (acesta ia forma intrării în posesie a bunurilor ce urmează a fi livrate, dar care nu întotdeauna va permite instituției de credit să recupereze mai mult decât o anumită parte din pierderile sale, în condițiile în care efectuarea vânzării bunurilor cu care se garantează se poate dovedi a fi dificilă). În timp ce riscul de credit este, în principiu, echivalent cu cel aferent unui credit comercial, scadența scurtă, protecția parțială conferită de colateral și pierderile relativ mici înregistrate statistic sugerează că asemenea tranzacții poartă, în practică, un risc mediu sau moderat. Atunci când o instituție de credit a confirmat un credit documentar emis de către altă instituție de credit, riscul de credit reprezintă o expunere față de instituția de credit emitentă.

5. *Warranties, indemnities* și *performance bonds* sunt, în principiu, asemănătoare garanțiilor în sensul că riscul de credit constă în capacitatea unei terțe părți (clientul instituției de credit) de a-și îndeplini obligațiile, dar acestea nu sunt în general substitute directe de credit (în orice caz, unele instrumente de tipul *warranties* și *indemnities* prezintă caracteristici ale garanțiilor și ar trebui tratate ca substitute de credit — risc maxim). Acestea nu se referă la o obligație financiară existentă, ci mai degrabă la capacitatea unui client de a-și îndeplini obligațiile uzuale de activitate și sunt uneori referitoare la contracte specifice. Asemenea activități, considerate în mod agregat, nu par a implica instituțiile de credit în pierderi semnificative și ar putea fi privite în consecință ca purtând risc mediu. Într-un număr redus de țări instituțiile de credit au suferit pierderi din *performance bonds*, acestea putând fi considerate ca având un risc maxim.

6. Termenul *andosare* are înțelesuri diferite pe diferite piețe, astfel încât este necesar ca instituțiile de credit să distingă esența tranzacțiilor. O *andosare* pură „per aval”, de exemplu, este foarte asemănătoare unei acceptări și astfel poartă risc de credit maxim. Acolo unde, pe de altă parte, un efect de comerț a fost deja acceptat de către o altă instituție de credit — sau de mai multe instituții de credit — riscul de credit poate fi considerat scăzut, deși nu chiar neglijabil, și reprezintă în mod esențial un risc bancar.

II. Angajamente

În acest caz este util de a încerca realizarea unei distincții între angajamentele care în practică sunt pentru o instituție de credit obligatorii în toate situațiile (angajamente irevocabile) și cele din care o instituție de credit se poate retrage fără a fi penalizată — de menționat situațiile referitoare la eventualitatea deteriorării bonității împrumutatului potențial (angajamente revocabile), deși este recunoscut că această distincție poate fi dificil de realizat în practică în anumite situații. În delimitarea angajamentelor revocabile de cele irevocabile, poate fi imprudent să se pună prea multă bază pe clauzele referitoare la modificări adverse materiale

și alte modalități de protecție similare, având în vedere faptul că, în practică, pot dovedi că oferă foarte puțină protecție față de riscul de credit ce se agravează.

a) Angajamente irevocabile

În principiu acestea se pot împărți în două categorii distincte:

— angajamente irevocabile cu drepturi de exercitare sau trageră certă (dar nu neapărat o anumită dată pentru efectuarea tragerii), unde este cunoscut în avans că angajamentul va fi cu siguranță utilizat integral; în acest caz o instituție de credit este efectiv expusă la riscul de credit maxim;

— angajamente irevocabile cu drepturi de exercitare sau trageră incerte, unde tragerea este pe de-a-ntregul la discreția unei alte părți și este neclar dacă și în ce măsură expunerea din credit se va materializa; în asemenea cazuri, este necesar să se țină seama de probabilitatea și momentul aproximativ al oricărei trageri, precum și de calitatea activului la momentul tragerii.

Anumite tipuri de angajamente irevocabile pot să prevadă drepturi de trageră certe sau incerte.

1. *Acordurile de vânzare și răscumpărare de active (repos)* sunt aranjamente foarte frecvente în anumite țări, încheiate mai ales pentru scopuri de trezorerie, și încep să devină mai comune în altele, pe măsură ce activitatea de creditare devine tot mai titlurizată (*securitised*). Acolo unde activul în cauză este sigur că va reveni la instituția de credit vânzătoare la o dată prestabilită, riscul de credit al activului vândut rămâne în esență la instituția de credit vânzătoare, respectiv risc maxim. Un risc de credit adițional apare din posibilitatea neonorării obligațiilor de plată de către contrapartida implicată în tranzacția *repo*, de obicei un *dealer* specializat în tranzacții cu titluri. Mărimea potențială a acestei din urmă expuneri va depinde, printre altele, de tipul titlului vândut cu răscumpărare, aranjamentele privind marja și plățile dobânzii, scadența tranzacției și fluctuațiile prețului pe piață. Expunerea în acest caz este costul net de înlocuire a activului subiect al tranzacției *repo*, în cazul în care contrapartida nu își onorează obligațiile de plată. *Angajamentele ferme de cumpărare la termen* sunt mai puțin întâlnite decât tranzacțiile *repo*, dar riscul de credit este în principiu același, respectiv risc maxim. Nu se consideră prudent a se contrabalansa vânzările viitoare cu cumpărările viitoare în evaluarea riscului de credit decât dacă tranzacțiile sunt încheiate cu aceeași contrapartidă și, chiar și în acest caz, pot fi probleme de natură legală ce trebuie luate în considerare.

2. *Depozitele forward forward* la rate ale dobânzii prestabilite devin mai puțin întâlnite pe măsură ce instituțiile de credit recurg în schimb la *FRA*-uri. Instituția de credit care s-a angajat prin contract să plaseze depozitul este expusă integral la riscul de credit față de contrapartidă. Pentru instituția de credit care s-a angajat prin contract să accepte depozitul, neîndeplinirea obligației de către contrapartidă de

a executa plasamentul va rezulta într-o modificare neprevăzută a expunerii instituției de credit din rata dobânzii (precum și într-o problemă de finanțare) și poate implica un cost de înlocuire.

3. *Acțiunile și titlurile parțial plătite*, plătibile în rate, nu sunt uzuale în multe țări — în Marea Britanie titlurile de stat sunt uneori emise într-o formă ce permite plata parțială în rate fixe după o schemă stabilită la momentul emiterii, iar această tehnică este utilizată uneori pe piața *Euro-bond*-urilor. Întrucât momentul tragerii este cert, angajamentele de această natură poartă un risc de credit maxim. În trecut, instrumentele de debit cu rată variabilă (*floating rate notes*) au fost emise în formă parțial-plătită cu solicitarea plăților ulterioare la discreția emitentului. Întrucât în cazul menționat nu este cunoscut dacă și când poate fi solicitată efectuarea plăților, angajamentele de acest tip poartă un risc de credit nedeterminat de natură similară *NIF*-urilor și *RUF*-urilor.

4. *Facilități stand-by și alte angajamente de credit similare* implică un risc de credit, dar mărimea expunerii finale poate varia, în timp ce calitatea expunerii va depinde de circumstanțele în care facilitatea este probabil să fie utilizată. Riscul de credit înregistrat de instituția de credit poate fi privit ca risc mediu dacă există o probabilitate rezonabilă că numai o parte din angajament va fi vreodată utilizată.

5. Un risc similar rezultă din subscrierea de *NIF*-uri și *RUF*-uri. În această situație, expunerea de credit pentru cel care subscrie se materializează atunci când piața nu mai cumpără sau acceptă instrumentele emitentului în limitele de preț convenite. Cu toate acestea, riscul este semnificativ mai ridicat decât în cazul subscrierii convenționale, din moment ce angajamentul în mod normal suportă emisiuni continue pe termen scurt pe o perioadă de mai mulți ani. Mai mult, dacă facilitatea este utilizată, instituției de credit i se poate cere să preia un risc de credit ce a fost deja refuzat de alții. În unele țări asemenea angajamente sunt considerate ca echivalente garanțiilor. Există un echilibru ce trebuie atins între posibilitatea ca numai un procent relativ redus din angajamentele agregate să fie utilizat și posibilitatea că orice active achiziționate prin aceste angajamente să fie substandard, fiind deja refuzate de alte părți. Ca un control adițional al acestor expuneri, instituțiile de credit pot stabili o limită generală asupra totalului de astfel de angajamente pe care sunt pregătite să le accepte.

b) Angajamente revocabile

Pentru instrumente cum ar fi *liniile de credit și facilitățile de overdraft neutilizate*, care nu reprezintă obligații ferme asupra instituției de credit, caz în care aceasta menține controlul absolut cu privire la posibilitatea de a retrage angajamentul în cazul unei deteriorări a calității creditului, nu există un risc de credit imediat. Totuși, pentru ca instituțiile de credit să fie capabile să folosească această facilități la maximum, acestea au nevoie de sisteme eficiente de monitorizare a evoluției bonității contrapartidelor.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2–4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București, cont nr. 2511.1–12.1/ROL Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București și nr. 5069427282 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București (alocat numai persoanelor juridice bugetare).

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 411.97.54, tel./fax 410.77.36.

Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 490.65.52, 335.01.11/2178 și 402.21.78, E-mail: marketing@ramo.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro